

Masterscriptie

Het versterken van de sociale basis: ervaringen en percepties van professionals in het sociale domein

Een kwalitatief onderzoek naar de betekenis en de vormgeving van het versterken van de sociale basis

Auteur: Brechje de Vries

Studentnummer: s4912713

Scriptiebegeleider: Prof. Dr. N. Steverink

Referent: Dr. Wike Been

Datum: Juli 2023

Master Sociologie, route Gezondheid, Welzijn en Zorg

Rijksuniversiteit Groningen

Faculteit Gedrags- en maatschappijwetenschappen

Voorwoord

Met trots presenteer ik hierbij mijn masterscriptie Sociologie route gezondheid, welzijn en zorg. Deze scriptie is het laatste onderdeel van een leuke en intensieve studieperiode en is het resultaat van mijn onderzoek naar het complexe, maar zeker niet onbelangrijke onderwerp van de sociale basis van mensen.

Graag wil ik nog enkele mensen bedanken die een belangrijke rol hebben gespeeld bij het schrijven van deze scriptie. Als eerste wil ik mijn begeleider, Nardi Steverink bedanken voor haar begeleiding. Haar begeleiding en waardevolle feedback hebben een belangrijke rol gespeeld in het schrijfproces van mijn scriptie. Dankzij haar inzichten en expertise heb ik me goed kunnen ontwikkelen op het gebied van academische schrijfvaardigheid. Tevens wil ik mijn referent, Wike Been, bedanken voor haar waardevolle feedback die mijn scriptie naar een hoger niveau heeft getild. Haar inbreng heeft zeker bijgedragen aan de kwaliteit van mijn scriptie. Ik wil ook graag Herbert Rolden bedanken, die een waardevolle bijdrage heeft geleverd bij het opzetten van het onderzoek over de sociale basis van mensen. Tijdens mijn stageperiode bij het onderzoeks- en adviesbureau CMO STAMM in de maanden februari en maart (2023) ben ik in aanraking gekomen met het onderwerp 'sociale basis', waarbij Herbert mij heeft begeleid en ondersteund. Daarnaast wil ik alle participanten bedanken die hebben meegedaan aan de interviews tijdens mijn onderzoek. De bereidheid van de participanten om ervaringen te delen was van belangrijke waarde en heeft bijgedragen aan waardevolle inzichten over de sociale basis van mensen. Tot slot wil ik mijn familie en vrienden bedanken voor de support, niet alleen tijdens de scriptieperiode, maar gedurende mijn hele studie.

Het schrijven van deze scriptie was een uitdaging, maar ik heb veel geleerd. Ik ben dankbaar voor de tijd die ik aan deze scriptie heb besteed en heb het als een leerzame en plezierige ervaring beleefd. Ik zal altijd blijven pleiten voor een sterke sociale basis van mensen. Ik hoop dat deze scriptie bijdraagt aan het begrip van de sociale basis van mensen en kan dienen als basis voor verder onderzoek op dit gebied. Het is mijn wens dat de bevindingen en aanbevelingen in deze scriptie kunnen helpen bij het versterken van de sociale basis van mensen en daarmee bijdragen aan het welzijn en de kwaliteit van leven van mensen. Ik wens iedereen veel leesplezier en hoop dat mijn onderzoek inspiratie biedt.

Brechje de Vries

Groningen, juli 2023

Samenvatting

Deze masterscriptie richtte zich op het betrekken van het sociale domein in de gezondheidszorg om het Nederlandse zorgstelsel toekomstbestendig te maken.

Dit onderzoek richtte zich op de persoonlijke, gemeenschappelijke en de institutionele sociale basis. Daarbij is het gespreksmodel 'sociale basis' gehanteerd tijdens de semigestructureerde interviews met professionals in het sociale domein die zich bezighouden met het versterken van de sociale basis van mensen. Het doel was om te begrijpen wat professionals verstaan onder de sociale basis van mensen en hoe het versterken van de sociale basis van mensen het beste vormgegeven kan worden, omdat er nog veel onduidelijkheid heerste over het begrip 'sociale basis'. De hoofdvraag van het onderzoek was: *"wat verstaan professionals onder de sociale basis van mensen en hoe kan volgens professionals het versterken van de sociale basis van mensen het beste vormgegeven worden?"*.

Iedereen heeft behoefte aan een sociale basis en sociale steun. Uit de interviews bleek dat de sociale basis samenredzaamheid omvat, met nadruk op sociale contacten in de directe omgeving en het bieden van laagdrempelige hulp aan elkaar. De sociale basis kan onderverdeeld worden in de persoonlijke, gemeenschappelijke en institutionele sferen. De persoonlijke sociale basis beweegt mee met individuen door middel van vrienden en familie, terwijl de gemeenschappelijke en institutionele sociale basis kunnen veranderen afhankelijk van de buurt, wijk of ondersteunende instituties. Bij het versterken van de persoonlijke sociale basis is het bevorderen van welbevinden en zelfmanagementvaardigheden essentieel, terwijl sociaaleconomische zekerheid, sociale cohesie, sociale inclusie en sociale empowerment van belang zijn voor de gemeenschappelijke sociale basis. Daarnaast is maatwerk essentieel binnen de gemeenschappelijke sociale basis, aangezien de individuele behoeften kunnen verschillen. Tot slot spelen het creëren van toegankelijke voorzieningen in een buurt of wijk en het bevorderen van samenwerking tussen individuen, zorgprofessionals en de overheid een belangrijke rol bij de institutionele sociale basis. Daarbij mag de rol van jongeren en vitale ouderen nog meer nadruk krijgen.

Het identificeren van uitdagingen was ook een belangrijk onderdeel van het onderzoek. Deze uitdagingen hebben betrekking op gezondheidsverschillen, samenwerking tussen inwoners, zorgprofessionals en de overheid, financiering en de individualistische samenleving. Het begrijpen van deze uitdagingen helpt bij het vormgeven van het versterken van de sociale basis van mensen.

De bevindingen van dit onderzoek dragen bij aan een beter begrip van de sociale basis van mensen en biedt richtlijnen voor het versterken ervan. Het benadrukt het belang van samenwerking tussen verschillende betrokken partijen en wijst op de noodzaak van verder onderzoek om de sociale basis van mensen effectief te kunnen versterken.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Samenvatting.....	4
Hoofdstuk 1. Inleiding.....	7
1.1 Aanleiding.....	7
1.2 Onderwerp en probleemstelling	8
1.2.1 Het versterken van de sociale basis van mensen	8
1.2.2 Het vormgeven van het versterken van de sociale basis van mensen	8
1.2.2 Onderzoeks- en adviesbureau CMO STAMM	9
1.2.4 Doelstelling	10
1.2.5 Probleemstelling.....	10
1.3 Relevantie	11
1.3.1 Wetenschappelijke relevantie	11
1.3.2 Maatschappelijke relevantie.....	12
1.4 Leeswijzer	12
Hoofdstuk 2. Theorie	13
2.1 De persoonlijke sociale basis.....	13
2.1.1 Positieve gezondheid	13
2.1.2 Sociale Productie Functie Theorie	14
2.1.3 Zelf-Management-van-Welbevinden theorie	15
2.1.4 Gezondheidsverschillen.....	16
2.2 De gemeenschappelijke sociale basis.....	16
2.2.1 Sociaaleconomische zekerheid.....	17
2.2.2 Sociale inclusie.....	18
2.2.3 Sociale cohesie	18
2.2.4 Sociale empowerment.....	19
2.3 De institutionele sociale basis	19
2.3.1 De samenwerking tussen inwoners, zorgprofessionals en de overheid.....	19
2.4 Verwachtingen.....	21
Hoofdstuk 3. Methoden	23
3.1 Type onderzoek	23
3.2 Gespreksmodel 'sociale basis'	24
3.3. Onderzoeksopzet.....	25
3.3.1 Onderzoekspopulatie	25
3.3.2 Procedure interviews.....	26
3.3.3 Verloop interviews.....	26

3.4 Dataverwerking	28
3.5 Kwaliteitseisen	30
3.6 Ethische verantwoording.....	32
Hoofdstuk 4. Resultaten	34
4.1 Diversiteit participanten	34
4.2 De betekenis van de sociale basis van mensen	35
4.2.1 De persoonlijke sociale basis	35
4.2.2 De gemeenschappelijke sociale basis.....	36
4.2.3 De institutionele sociale basis	37
4.3 Sociale kwaliteit.....	37
4.4 De rol van inwoners, zorgprofessionals en de overheid.....	39
4.5 Het vormgeven van het versterken van de sociale basis van mensen	40
4.6 Uitdagingen voor het versterken van de sociale basis	41
4.7 Toekomstbeeld	43
Hoofdstuk 5. Conclusie en discussie.....	45
5.1 Conclusie	45
5.2 Sterke en zwakke punten.....	49
5.3 Aanbevelingen voor professionals in het sociale domein	50
Literatuur	52
Bijlage 1. Benaderingsbericht e-mail participanten	58
Bijlage 2. Toestemmingsformulier	59
Bijlage 3. Interviewschema.....	60
Bijlage 4. Codeboek	64

Hoofdstuk 1. Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de aanleiding voor het onderzoek besproken en wordt het concept 'sociale basis' verder toegelicht. Daarnaast worden het doel van het onderzoek en de probleemstelling uitgebreid behandeld. Tot slot worden de wetenschappelijke en maatschappelijk relevantie van het onderzoek benadrukt en wordt een leeswijzer gegeven.

1.1 Aanleiding

Het huidige Nederlandse zorgstelsel staat onder druk. Een van de oorzaken is het gebrek aan doelmatigheid: het onnodig doorverwijzen van zorgvragers naar specialisten en het toepassen van ineffectieve behandelingen (GALA, 2023). Dit gebrek aan doelmatigheid verergert de schaarste in de gezondheidszorg, zoals het gebrek aan middelen en personeelstekorten, die de efficiënte organisatie van de gezondheidszorg bemoeilijken (GALA 2023). Daarnaast kunnen de zorgkosten oplopen. Dit komt ten eerste door de vergrijzing van de bevolking. Ouderen hebben vaker te maken met gezondheidsproblemen dan andere leeftijdsgroepen, zoals jongeren (Zorg voor beter, 2022). Bovendien hebben ouderen een grotere kans om eenzaamheid te ervaren, als gevolg van verschillende factoren, zoals het verlies van hun partner of het feit dat ze aan huis gebonden zijn. Eenzaamheid kan een negatieve invloed hebben op de gezondheid van ouderen (Holt-Lunstad et al., 2015). Ten tweede is er sprake van een toename van psychische behandelingen, wat een extra financiële belasting op het zorgstelsel legt (IZA, 2022).

Het betrekken van het sociale domein in de gezondheidszorg is een manier om de druk op het zorgstelsel te verlagen. Dit kan door welzijnswerk in te zetten in de wijk, het netwerk van individuen meer te betrekken en het versterken van de zelfzorg van individuen (IZA, 2023). In het huidige zorgstelsel staat het individu centraal, maar het is belangrijk om meer aandacht te besteden aan de sociale basis van het individu. De sociale basis van mensen bestaat uit het individu zelf en zijn of haar omgeving (Britt et al., 2022). Binnen de sociale basis van mensen behoren familie, vrienden, mantelzorgers, vrijwilligers, maatschappelijke werkers, burgerinitiatieven en organisaties die laagdrempelige hulp kunnen bieden aan een persoon (Movisie, 2021).

Beleid kan de sociale basis van mensen faciliteren door initiatieven en ondersteuningsmogelijkheden te creëren, bijvoorbeeld het inzetten van een welzijnscoach of een netwerkcoach (Movisie, 2021). Hierdoor zijn mensen in staat tot samenredzaamheid, wat inhoudt dat mensen in staat zijn om zichzelf en anderen te helpen (Movisie, 2023). Een sterke sociale basis van mensen kan ervoor zorgen dat het zorgstelsel toekomstbestendig is, omdat mensen in eerste instantie op elkaar kunnen terugvallen en laagdrempelige zorg kunnen geven en ontvangen in de eigen omgeving, waardoor onnodige zorgkosten vermeden worden (GALA, 2023). Laagdrempelige

zorg kan bestaan uit hulp geven en ontvangen voor lichte psychische klachten, zoals somberheid, eenzaamheid of stress, maar ook uit het hulp geven en ontvangen voor lichte fysieke klachten, zoals een lichamelijke beperking, griep of vermoeidheid. Mocht er toch professionele zorg nodig zijn, doordat bijvoorbeeld de zorgvraag te complex is, denk bijvoorbeeld aan een traumatische ervaring of een beroerte, dan kunnen mensen gebruik maken van professionele zorg. Hierdoor kan er betere zorg op maat geleverd worden.

1.2 Onderwerp en probleemstelling

1.2.1 Het versterken van de sociale basis van mensen

Een sterke sociale basis van mensen kan verschillende problemen voorkomen of verhelpen in de toekomst. Uit onderzoek blijkt bijvoorbeeld dat een sterke sociale basis kan bijdragen aan de vermindering van gezondheidsongelijkheid (Babones, 2008), het verlagen van criminaliteitscijfers (Putnam, 2000) en het verbeteren van de veerkracht van gemeenschappen na natuurrampen (Kaniasty & Norris, 2004). Ook is er in de literatuur steeds meer aandacht voor de relatie tussen sociale basis en zorgkosten, waarbij wordt gesteld dat een sterkere sociale basis kan leiden tot minder zorggebruik en lagere zorgkosten (Greenhalgh et al., 2018).

1.2.2 Het vormgeven van het versterken van de sociale basis van mensen

Het vormgeven van het versterken van de sociale basis van mensen is een complex vraagstuk (Movisie, 2021). In de literatuur zijn verschillende definities van de sociale basis van mensen te vinden. Movisie (2021, p.11) geeft de volgende definitie van de sociale basis van mensen: ‘het geheel van informele sociale verbanden (buurten, groepen, verenigingen, netwerken, gezinnen) aangevuld en ondersteund vanuit de lokale overheid, organisaties, diensten en voorzieningen, die het mogelijk maken dat inwoners de mogelijkheden hebben om te participeren in sociale relaties op een manier die hun welzijn, capaciteiten en individueel potentieel verbetert’. Een andere definitie is te vinden bij GALA (2023, p.18): ‘vrij toegankelijke formele en informele activiteiten en voorzieningen gericht op het elkaar ontmoeten en ondersteunen, ontplooiën en ontspannen die zorgen dat mensen kunnen samenleven en meedoen’. Tot slot beschrijven Britt et al. (2022, p.5) twee definities. De eerste definitie luidt als volgt: ‘wij verstaan onder de sociale basis: de (informele en formele) contacten tussen mensen, netwerken en organisaties in de (lokale) samenleving. Het gaat om wat mensen samendoen, om het deel van de samenleving waar mensen met elkaar de gemeenschap vormen’. De tweede definitie luidt als volgt: ‘het geheel van informele netwerken, burgeractiviteiten en betekenisvolle relaties tussen burgers onderling en tussen burgers, professionals en overheid’ (Britt et al., 2022, p.5).

Vanwege de verschillende definities van de sociale basis van mensen, zijn er verschillende interpretaties mogelijk met betrekking tot het versterken ervan (Britt et al., 2022). Men kan bijvoorbeeld spreken over de informele sociale basis van mensen, zoals het netwerk van het individu, maar men kan het ook hebben over de formele sociale basis van mensen, zoals thuiszorg. Gemeenten kunnen bijvoorbeeld inventariseren wat er binnen een gemeente nodig is om een sterke sociale basis van mensen te realiseren en daaropvolgende interventies inzetten. Bovendien zouden zorgprofessionals, zoals huisartsen, kennis moeten hebben over waar zorgvragers naar doorverwezen kunnen worden in de sociale basis, bijvoorbeeld een welzijnscoach. Wanneer iemand met eenzaamheidsklachten bij de huisarts komt, dient de huisarts in de eerste plaats te weten hoe het individu en zijn of haar omgeving kunnen helpen bij het verminderen van de eenzaamheid. Indien het individu of de omgeving daartoe niet in staat is, zou de huisarts op de hoogte moeten zijn van de beschikbare interventies om de eenzaamheid van het individu in de sociale basis aan te pakken. De sociale basis van mensen is een breed begrip en men kan dit begrip op verschillende manieren definiëren of interpreteren. Om de sociale basis van mensen te versterken is het daarom van belang om in kaart te brengen waar men het precies over heeft als men over de sociale basis spreekt. Op deze manier kunnen de specifieke aspecten die binnen de sociale basis versterkt moeten worden, worden geïdentificeerd. Het is dus belangrijk om duidelijk te krijgen wat de sociale basis van mensen precies inhoudt. Hierdoor kan er beter inzicht verkregen worden in hoe het versterken van de sociale basis het beste vormgegeven kan worden.

1.2.2 Onderzoeks- en adviesbureau CMO STAMM

Binnen het onderzoeks- en adviesbureau CMO STAMM blijkt dat de medewerkers de sociale basis van mensen verschillend interpreteren of definiëren en dat het zinvol zou zijn om onderzoek te doen naar, ten eerste, wat men verstaat onder 'sociale basis'. Het blijkt dat professionals, zoals beleidsmedewerkers en zorgprofessionals, het begrip 'sociale basis' op verschillende manieren interpreteren, wat kan leiden tot spraakverwarring. Hierdoor kunnen er misverstanden en verwarring ontstaan over wat er precies bedoeld wordt met de sociale basis van mensen. Het gevolg is dat de spraakverwarring kan zorgen voor problemen bij het formuleren van beleid en het nemen van beslissingen over hoe het versterken van de sociale basis van mensen het beste vormgegeven kan worden.

Ten tweede is het zinvol om onderzoek te doen naar het vormgeven van het versterken van de sociale basis van mensen, om te weten hoe de sociale basis van mensen versterkt kan worden. Het onderzoeks- en adviesbureau CMO STAMM is een kenniscentrum voor sociaal-maatschappelijke vraagstukken. Daarbij geeft CMO STAMM advies ten behoeve van effectief beleid om tot een vitale

gemeenschap en een veerkrachtige samenleving te komen. Uit gesprekken met medewerkers van het onderzoeks- en adviesbureau CMO STAMM komt naar voren dat een onderzoek naar het versterken van de sociale basis van mensen waardevol is voor de samenleving, omdat er winst te behalen valt in een sterke sociale basis van mensen. Daarom is het van belang om een meer eenduidig begrip te krijgen van wat er onder de sociale basis moet worden verstaan en hoe het versterken van de sociale basis het beste vormgegeven kan worden.

1.2.4 Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te krijgen in de ervaringen en percepties van professionals, zoals beleidsmedewerkers en zorgprofessionals die werkzaam zijn in het sociale domein en zich bezighouden met het versterken van de sociale basis van mensen.

1.2.5 Probleemstelling

De vraagstelling van dit onderzoek luidt als volgt: *‘wat verstaan professionals onder de sociale basis van mensen en hoe kan volgens professionals het versterken van de sociale basis van mensen het beste vormgegeven worden?’*

Om antwoord te geven op bovenstaande vraagstelling is het van belang om de percepties en ervaringen van professionals die werkzaam zijn in het sociale domein en zich bezighouden met het versterken van de sociale basis van mensen uit te vragen. Het is daarbij belangrijk om eerst een duidelijk beeld te krijgen van de sociale basis van mensen om vervolgens een duidelijk beeld te krijgen van het versterken van de sociale basis van mensen. Hiervoor zijn twee deelvragen opgesteld:

1. Wat verstaan professionals onder de sociale basis van mensen?
2. Wat is er volgens professionals nodig voor een sterke sociale basis van mensen?

Daarnaast is het belangrijk om te achterhalen wat de rollen zijn van verschillende actoren met betrekking tot de sociale basis van mensen. Hiervoor is de volgende deelvraag opgesteld:

3. Wat is de rol van de inwoners, zorgprofessionals en de overheid bij het versterken van de sociale basis?

Tot slot is het belangrijk om te achterhalen waar de uitdagingen en beperkingen liggen om de sociale basis van mensen te versterken. Hiervoor is de laatste deelvraag opgesteld:

4. Wat zijn volgens de professionals de uitdagingen en beperkingen bij het versterken van de sociale basis van mensen?

1.3 Relevantie

1.3.1 Wetenschappelijke relevantie

Er is steeds meer wetenschappelijke interesse in het versterken van de sociale basis van mensen en de mogelijke effecten daarvan op gezondheid, welzijn en maatschappelijke participatie. Er is echter nog veel onduidelijkheid over wat de sociale basis van mensen precies inhoudt en hoe deze het beste versterkt kan worden. Verkennend onderzoek naar de betekenis en de ervaringen van professionals die werkzaam zijn in het sociale domein en zich bezighouden met het versterken van de sociale basis kan bijdragen aan meer inzicht hierin. Door deze kennis te vergroten kunnen er meer gerichte interventies worden ontwikkeld om de sociale basis van mensen te versterken en zo bij te dragen aan een toekomstbestendig zorgstelsel en veerkrachtige samenleving.

Allereerst kan het onderzoek nieuwe inzichten bieden in het kader van de sociale cohesie. Een sterke sociale basis van mensen duidt op een goede sociale samenhang (Movisie, 2023). Volgens Alasuutari (2013) is de sociologie een discipline die zich richt op sociale relaties, sociale structuren en de interactie tussen individuen en groepen in de samenleving. Het versterken van de sociale basis van mensen kan bijdragen aan een beter begrip van de sociale cohesie.

Daarnaast kan het onderzoek naar het vormgeven van het versterken van de sociale basis van mensen bijdragen aan het vinden van een nieuwe verhouding tussen de maatschappelijke krachtenvelden: de overheid, organisaties, de markt en de primaire orde. Een sterke sociale basis vereist volgens Kerkhofs en Tonkens (2020) een nieuwe verhouding tussen de krachtenvelden in de maatschappij. Dit betekent dat de overheid meer zeggenschap moet geven aan inwoners en professionals (Movisie, 2023). Daarbij moet de inwoner in staat worden gesteld om zichzelf te managen en gebruik te maken van een sociaal netwerk wanneer dat nodig is (Movisie, 2023). Het onderzoek naar het vormgeven van het versterken van de sociale basis van mensen kan nieuwe inzichten opleveren en helpen bij het vinden van een nieuwe balans tussen de verschillende krachtenvelden.

Onderzoek naar het vormgeven van het versterken van de sociale basis kan nieuwe inzichten opleveren om de veerkracht en samenredzaamheid in de samenleving te vergroten. Daarbij kan het onderzoek helpen om te ontdekken hoe mensen gestimuleerd kunnen worden om elkaar te helpen en dit als een belangrijke waarde te zien.

1.3.2 Maatschappelijke relevantie

Het versterken van de sociale basis van mensen kan bijdragen aan een toekomstbestendig zorgstelsel (VWS, 2020). De zorgkosten lopen op. In combinatie met de schaarste in de gezondheidszorg, zoals personeelstekorten of tekorten in middelen, is het zorgstelsel niet toekomstbestendig. Het ontwikkelen van een toekomstbestendig zorgstelsel is belangrijk in een veranderende samenleving. Ten eerste zijn er steeds meer ouderen in Nederland. Ouderen hebben vaker te maken met een slechtere gezondheid en hebben daardoor meer zorg nodig. Ten tweede is er een toename in psychische klachten, waardoor de zorgkosten kunnen oplopen (IZA, 2022). In een sterke sociale basis van mensen worden onnodige zorgkosten beperkt doordat mensen meer zorg kunnen geven en ontvangen in de eigen omgeving (Movisie, 2023).

Om te komen tot een toekomstbestendig zorgstelsel is het belangrijk om niet alleen te kijken naar het behandelen van ziekten, maar juist ook naar preventie en het bevorderen van gezondheid en participatie van burgers (Gezond en Actief leven Akkoord, 2023). Een sterke sociale basis kan hierbij helpen. Het creëren van een gunstige omgeving waarin mensen elkaar kunnen ontmoeten en gebruik kunnen maken van laagdrempelige en toegankelijke zorg kan leiden tot een vermindering van de werkdruk en zorgkosten in de zorgsector (UNDP, 1990). Bovendien kan een sterke sociale basis bijdragen aan de veerkracht en samenredzaamheid in de samenleving (Babones, 2008; Kaniasty & Norris, 2004). Door het versterken van de sociale basis kunnen mensen actief bijdragen aan de gemeenschap, op elkaar terugvallen en laagdrempelige zorg geven en ontvangen (Movisie, 2023). Dit is maatschappelijk relevant omdat het kan bijdragen aan een betere gezondheid, welzijn en kwaliteit van leven.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de probleemstelling nader theoretisch uitgewerkt. In hoofdstuk 3 wordt de methodologie beschreven. Hierin staat beschreven welke keuzes er zijn gemaakt met betrekking tot het type onderzoek, de dataverzameling en de dataverwerking. In hoofdstuk 4 worden de resultaten beschreven. Tot slot wordt er in hoofdstuk 5 een conclusie beschreven. Hierin wordt een antwoord gegeven op de onderzoeksvraag. Daarnaast wordt er in hoofdstuk 5 gereflecteerd op de bevindingen en op het hele onderzoek en worden aanbevelingen beschreven.

Hoofdstuk 2. Theorie

In dit hoofdstuk wordt de probleemstelling theoretisch uitgewerkt. Het begrip ‘sociale basis’ is breed en kan op verschillende manieren worden gedefinieerd of geïnterpreteerd (Movisie, 2023). Dit maakt dat er onduidelijkheid heerst als er gesproken wordt over de sociale basis van mensen en het versterken ervan. Om meer duidelijkheid te bieden over de sociale basis van mensen, kan de sociale basis ingedeeld worden in drie sferen: de persoonlijke sociale basis, de gemeenschappelijke sociale basis en de institutionele sociale basis (Britt et al., 2022; Movisie, 2023). De drie sferen bakenen het begrip ‘sociale basis’ goed af, waardoor er gespreksverwarring kan worden voorkomen. In dit hoofdstuk wordt elke sfeer theoretisch uitgewerkt.

2.1 De persoonlijke sociale basis

De persoonlijke sociale basis van mensen bestaat uit het individu en het eigen netwerk. In de persoonlijke sociale basis is het individu zelfredzaam en kunnen mensen wanneer nodig terugvallen op anderen in het eigen sociale netwerk. Dit is een dynamische interactie waarbij zowel geven als ontvangen een belangrijke rol speelt in het versterken van de persoonlijke sociale basis. Het doel van deze sfeer is dat mensen zelfredzaam zijn en een adequaat sociaal netwerk hebben (Kariono et al., 2021; Verharen, 2019). Adequate sociale contacten zijn sociale contacten die mensen hulpbronnen kunnen bieden, zoals sociale steun (Holt-Lunstad et al., 2010). Het hebben van een sociaal netwerk kan bijvoorbeeld leiden tot een betere mentale gezondheid en meer kansen op de arbeidsmarkt (Cain, 2007). Om te zorgen dat een individu in staat is om een netwerk op te bouwen of te onderhouden, is het belangrijk dat een individu goed welbevinden ervaart en beschikt over zelfmanagementvaardigheden. Bij de persoonlijke sociale basis staat het individu dus centraal, waarbij een persoon eventueel ondersteuning kan krijgen van instanties om zelfredzaam te zijn, zoals interventies waarbij de zelfredzaamheid wordt bevorderd, wat nader toegelicht wordt in 2.1.3.

2.1.1 Positieve gezondheid

Voor het vormgeven van het versterken van de sociale basis van mensen is het voor de persoonlijke sociale basis van belang dat het individu goed welbevinden ervaart, omdat een individu door goed welbevinden in staat wordt gesteld om zichzelf te redden en kan terugvallen op anderen wanneer dat nodig is. Huber et al. (2011) beschreven gezondheid als ‘het vermogen van mensen om zich aan te passen en een eigen regie te voeren in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven’ (p. 2). In tegenstelling tot de definitie van de WHO (1948) stelden Huber et al. (2011) dat gezondheid breder is dan alleen de afwezigheid van ziekten en klachten. Elementen als veerkracht, zingeving en zelfmanagement zijn ook belangrijk om te bepalen of iemand al dan niet gezond is.

Huber et al. (2016) hebben zes dimensies onderscheiden aan het concept 'positieve gezondheid' en hiermee kan er inzicht gekregen worden in de zes dimensies op individueel niveau. De zes dimensies bestaan uit lichaamsfuncties, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en dagelijks functioneren (Huber et al., 2016). Het begrijpen van deze dimensies kan inzicht geven in iemands kwaliteit van leven en welbevinden. In de persoonlijke sociale basis is het belangrijk dat iemand positieve gezondheid ervaart, waardoor degene in staat wordt gesteld om zichzelf te managen en op anderen kan terugvallen wanneer dat nodig is.

2.1.2 Sociale Productie Functie Theorie

Een andere manier om naar welbevinden te kijken, is via de benadering van de Sociale Productie Functie Theorie (SPF) van Lindenberg (1996), waarbij het welbevinden verbeterd kan worden door het vervullen van fysieke en sociale behoeften. Voor een sterke sociale basis van mensen is het belangrijk dat mensen aan de fysieke en sociale behoeften kunnen voldoen, zodat mensen op elkaar kunnen terugvallen en laagdrempelige zorg kunnen geven en ontvangen in de eigen omgeving. Het is een wederzijdse relatie waarbij zowel het bieden als ontvangen van zorg en ondersteuning een rol speelt bij het versterken van de sociale basis van mensen. Mensen zijn niet alleen afhankelijk van anderen voor steun en hulp, maar dragen zelf ook bij aan het welzijn van anderen.

De fysieke behoeften, volgens SPF theorie, bestaan uit de behoeften aan comfort en stimulatie. Comfort omvat het voldoen aan basisbehoeften zoals voedsel, veiligheid en onderdak. Stimulatie omvat de behoefte aan fysieke en mentale activiteit.

De sociale behoeften, volgens SPF theorie, bestaan uit de behoeften aan affectie, gedragsbevestiging en status. Affectie houdt in dat mensen liefdevolle en vriendschappelijke relaties hebben met anderen. Het is belangrijk dat mensen emotionele betrokkenheid ervaren, zodat ze sociale steun kunnen ontvangen. Gedragsbevestiging houdt in dat mensen geaccepteerd worden door anderen en het gevoel hebben erbij te horen. Status houdt in dat mensen een gevoel van eigenwaarde ervaren en ergens in kunnen uitblinken ten opzichte van anderen.

Om aan de fysieke en sociale behoeften te voldoen, zijn hulpbronnen nodig (Lindenberg, 2013; Steverink, 2009). De benodigde hulpbronnen kunnen variëren per individu, waarbij sommige mensen meer hulpbronnen tot hun beschikking hebben dan anderen, zoals een groot of klein sociaal netwerk. Bovendien kan het verschillen in hoeverre mensen adequate sociale contacten hebben in hun sociaal netwerk. Adequate sociale contacten bieden mensen hulpbronnen, zoals sociale steun (Holt-Lunstad et al., 2010). Wanneer mensen voldoende hulpbronnen hebben, kunnen de fysieke en sociale behoeften vervuld worden, waardoor iemand tot goed welbevinden kan komen. In de persoonlijke sociale basis is het van belang dat mensen de hulpbronnen volgens SPF theorie kunnen

vervullen om zichzelf en elkaar te kunnen ondersteunen, waardoor mensen in staat worden gesteld om bij te dragen aan de gemeenschap.

2.1.3 Zelf-Management-van-Welbevinden theorie

Een belangrijke aanvulling op SPF theorie van Lindenberg (1996), is de Zelf-Management-van-Welbevinden theorie (ZMW) van Steverink (2019). De ZMW theorie stelt dat mensen goede zelfmanagementvaardigheden moeten hebben om de hulpbronnen (van SPF theorie) te reguleren. Zelfmanagementvaardigheden omvatten vaardigheden gericht op de lichamelijke, emotionele en sociale toestand. Hierdoor zijn mensen in staat om zichzelf te redden en te kunnen terugvallen op anderen als dat nodig is. Het is bijvoorbeeld belangrijk dat iemand een positieve instelling kan aanhouden wanneer iemand te maken krijgt met teleurstellingen en moeilijke omstandigheden die het leven met zich meebrengen, zoals het falen van een test of het hebben van conflicten. Een ander voorbeeld van zelfmanagementvaardigheden is het nemen van initiatief, wat belangrijk is voor het ontmoeten van mensen en het verkrijgen en onderhouden van sociale contacten (Steverink et al., 2005).

Met zelfmanagementvaardigheden kunnen acties ondernomen worden om een negatieve lichamelijke, emotionele of sociale toestand te verbeteren (Steverink et al., 2005). Door middel van zelfmanagementvaardigheden is een individu in staat om adequaat te reageren op de eigen emoties en op negatieve situaties en hierin zelfredzaam te zijn, bijvoorbeeld het nemen van eigen beslissingen in het leven.

Een belangrijk aspect van zelfmanagementvaardigheden is het hebben van eigen regie (Steverink et al., 2005). Eigen regie houdt in dat een individu zijn eigen leven kan regelen en in staat is om zichzelf fysiek, mentaal en sociaal te redden in het leven, denk bijvoorbeeld aan het omgaan met negatieve gedachten of ondersteuning zoeken bij bepaalde omstandigheden als dit nodig is. Met eigen regie kan een individu zelf beslissen over hoe een individu zijn leven wil organiseren en heeft iemand inzicht in zijn eigen krachten.

Zelfmanagementvaardigheden zijn ontwikkelbaar (Moffitt et al., 2011). Dit betekent dat mensen getraind kunnen worden om zichzelf te managen, bijvoorbeeld door middel van de interventie GRIP&GLANS (Steverink, 2009). Tijdens de interventie GRIP&GLANS kunnen deelnemers meer zelfmanagementvaardigheden (grip) aanleren en meer welbevinden (glans) ervaren (zie ook: Movisie, 2017). De vaardigheden initiatief nemen, zelf-effectiviteit, investeren in hulpbronnen, positief toekomstperspectief, multifunctionaliteit in hulpbronnen en variëteit in hulpbronnen staan centraal in de Zelf-Management-van-Welbevinden theorie (Steverink, 2019).

Door middel van zelfmanagementvaardigheden is iemand in staat om de hulpbronnen volgens SPF theorie (Lindenberg, 2013) te verwerven en in te zetten om tot algemeen welbevinden te komen. Iemand kan bijvoorbeeld door de zelfmanagementvaardigheden, goede en bevredigende contacten onderhouden (Steверink, 2009). De goede en bevredigende sociale contacten kunnen mensen hulpbronnen bieden (Holt-Lunstad et al., 2010). Door de goede en bevredigende sociale contacten kan iemand affectie, gedragsbevestiging en status verkrijgen, waardoor iemand sociaal welbevinden kan ervaren. Hierdoor heeft iemand een sterke persoonlijke sociale basis.

2.1.4 Gezondheidsverschillen

Een knelpunt in de persoonlijke sociale basis is dat mensen kunnen verschillen in sociaaleconomische status. Zo leven mensen met een hoge sociaaleconomische status langer en in een betere gezondheid dan mensen met een lage sociaaleconomische status (RVS, 2020). Deze gezondheidsverschillen leiden vaak tot een verdeling van de samenleving in groepen, waarbij bijvoorbeeld arme en rijke wijken ontstaan. Dit kan er vervolgens toe leiden dat mensen elkaar minder ontmoeten en de sociale cohesie afneemt (Putnam, 2000).

Een gebrek aan sociale cohesie kan negatieve gevolgen hebben voor de gezondheid en het welzijn van mensen. Zo is gebleken dat mensen die weinig sociale steun ervaren meer kans hebben op gezondheidsproblemen, zoals hart- en vaatziekten en psychische stoornissen (Uchino, 2006). Een sterke persoonlijke sociale basis is dus van belang om een veilige en gezonde omgeving te creëren waarin mensen met elkaar kunnen samenleven.

Het beperken van gezondheidsverschillen is daarom een belangrijke uitdaging bij het versterken van de persoonlijke sociale basis van mensen. Dit kan bijvoorbeeld worden bereikt door te investeren in onderwijs, werkgelegenheid en huisvesting voor mensen met een lage sociaaleconomische status (RVS, 2020). Daarnaast kan het bevorderen van de sociale inclusie en het verminderen van sociale ongelijkheid bijdragen aan een sterke sociale basis voor iedereen (Movisie, 2018).

2.2 De gemeenschappelijke sociale basis

De gemeenschappelijke sociale basis bestaat uit het individu en de omgeving waarin het individu woont. In een sterke gemeenschappelijke sociale basis zijn mensen actief betrokken bij activiteiten in de gemeenschap, bijvoorbeeld via buurtinitiatieven, vrijwilligerswerk en verenigingen. Het is belangrijk dat mensen het actief deelnemen aan de gemeenschappelijke sociale basis als een belangrijke waarde zien. Daarbij is het belangrijk dat mensen elkaar helpen. In de gemeenschappelijk sociale basis kunnen mensen nieuwe contacten opdoen die hun eigen sociale netwerk versterken. Dit

betekent dat door de gemeenschappelijke sociale basis, de persoonlijke sociale basis ook wordt versterkt (Kampen & Hurenkamp, 2016).

Om te zorgen dat mensen kunnen bijdragen aan de gemeenschap is het belangrijk dat welbevinden niet alleen vanuit een individuerichte benadering, zoals positieve gezondheid, wordt gekeken, maar dat gezondheid ook vanuit een collectiefgerichte benadering wordt bekeken. Nussbaum (2011) kwam met de capabilities benadering. Deze benadering betreft een mensenrechtenperspectief en beschouwt essentiële mogelijkheden die objectief gezien een menswaardig leven vormgeven. Het gaat om de mogelijkheden die mensen hebben om te leven zoals ze willen leven en hun capaciteiten kunnen ontwikkelen en daarbij wordt de omstandigheid van iemand meegenomen als onderdeel van de gezondheid, zoals de leefomgeving of woonsituatie. Voor een sterke gemeenschappelijke sociale basis is het daarbij van belang dat mensen bijdragen aan de gemeenschap, zodat er genoeg initiatieven en verenigingen aanwezig zijn. Bij het vormgeven van het versterken van de sociale basis van mensen, is het belangrijk om aandacht te besteden aan sociale kwaliteit (Van der Maessen & Walker, 2012). Met sociale kwaliteit wordt bedoeld in hoeverre mensen de mogelijkheid hebben om te participeren in hun sociale netwerk, waardoor hun welzijn wordt verbeterd (Van der Maessen & Walker, 2012; Verharen, 2019). Sociale kwaliteit kent vier voorwaarden: sociaaleconomische zekerheid, sociale inclusie, sociale cohesie en sociale empowerment (Movisie, 2021). Het is belangrijk om aan de vier voorwaarden te voldoen zodat er een sterke sociale basis gecreëerd kan worden.

2.2.1 Sociaaleconomische zekerheid

Sociaaleconomische zekerheid houdt in dat er aan de basisbehoeften van mensen voldaan wordt (Verharen, 2019). Mensen zouden voldoende inkomen moeten hebben en een voldoende mate van veiligheid moeten ervaren (Movisie, 2018). Volgens de WHO (2017) zijn deze basisbehoeften belangrijke sociale determinanten van gezondheid, omdat ze van invloed zijn op de fysieke, mentale en sociale gezondheid van mensen.

Wanneer mensen niet zelf in staat zijn om aan de basisbehoeften te voldoen, is het belangrijk dat mensen hierin ondersteund worden vanuit een sterke sociale basis. Het voldoen aan basisbehoeften is van belang, omdat het mensen in staat stelt een goede gezondheid te ervaren en daardoor een betere kwaliteit van leven te bereiken. Als er in een bepaalde gemeente sprake is van een onveilige leefomgeving door onrust of diefstal, zal de gemeente interventies kunnen inzetten om een veilige leefomgeving te creëren, bijvoorbeeld door meer handhaving in de straat. Gemeenten kunnen ondersteuningsmogelijkheden en initiatieven faciliteren om te zorgen dat mensen de mogelijkheid hebben om sociaaleconomische zekerheid te ervaren.

Sociaaleconomische zekerheid van mensen kan helpen bij het verminderen van gezondheidsverschillen en het bereiken van gezondheids- en welzijnsdoelen voor alle mensen, ongeacht hun sociaaleconomische status. Hierdoor kan een sterke gemeenschappelijke sociale basis gecreëerd worden (National Academies of Sciences, Engineering and Medicine, 2017; Marmot, 2015; Whitehead, 2017).

2.2.2 Sociale inclusie

Sociale inclusie houdt in dat mensen kunnen meedoen en het gevoel hebben erbij te horen (Verharen, 2019). Sociale inclusie beïnvloedt de gezondheid en het welzijn van mensen (WHO, 2010). Onderzoek heeft aangetoond dat sociale inclusie kan bijdragen aan het verminderen van stress, het verbeteren van de mentale gezondheid en het bevorderen van de kwaliteit van leven (Clarkson et al., 2023; Friedli & Stearns, 2015). Bovendien kan sociale inclusie bijdragen aan een gevoel van gemeenschap en verbondenheid, wat kan leiden tot meer betrokkenheid bij de lokale gemeenschap en meer actieve deelname aan maatschappelijke activiteit (Marmot, 2015).

Om de sociale inclusie te bevorderen, is het belangrijk dat gemeenten en andere organisaties initiatieven en voorzieningen creëren die de participatie van alle inwoners bevorderen en het gevoel van erbij horen versterken. Voorbeelden van dergelijke initiatieven en voorzieningen zijn buurt- en wijkcentra, sportfaciliteiten en cultuurvoorzieningen, maar ook activiteiten gericht op het bevorderen van sociale contacten en netwerken (Friedli & Stearns, 2015). Door te werken aan sociale inclusie kunnen gemeenten bijdragen aan een gezondere en meer welvarende gemeenschap voor alle inwoners.

2.2.3 Sociale cohesie

Sociale cohesie houdt in dat mensen verbonden zijn met elkaar waardoor er sprake is van sociale samenhang (Dingeman & De Graaf, 2019). Dit betekent dat mensen kunnen doen waar zij energie uit halen en mensen met gelijke interesses kunnen ontmoeten, zoals via sportclubs. Het is belangrijk dat mensen een waardevolle en betekenisvolle rol kunnen vervullen in hun omgeving. Binnen een sterke sociale basis is het de bedoeling dat mensen zoeken naar mogelijkheden om anderen te helpen, bijvoorbeeld via vrijwilligerswerk (De Vries et al., 2006; Putnam, 2000; Schoenfeld et al., 1979; Van der Gaag & Snijders, 2005; Verhaeghe & Tampubolon, 2012). Hierbij is het van belang dat mensen zich betrokken voelen bij hun gemeenschap en het gevoel hebben erbij te horen (Maslow, 1968; Putnam, 2000). Het bevorderen van sociale cohesie kan bijvoorbeeld worden gestimuleerd door activiteiten te organiseren waarbij mensen elkaar kunnen ontmoeten, zoals buurtfeesten of gemeenschapsprojecten (Dingeman & De Graaf, 2019; Putnam, 2000).

2.2.4 Sociale empowerment

Sociale empowerment heeft een collectief karakter omdat het zich richt op het versterken van individuen binnen de bredere gemeenschap. Het omvat zowel individuele als collectieve acties en moedigt mensen aan om bij te dragen aan de gemeenschap (Kariono et al., 2021; Verharen, 2019). Door sociale empowerment krijgen individuen de mogelijkheid om hun eigen vaardigheden en talenten te ontwikkelen, terwijl ze tegelijkertijd bijdragen aan positieve veranderingen in de samenleving. Volgens Kariono et al. (2021) kan sociale empowerment worden bereikt door mensen te voorzien van de nodige kennis en vaardigheden, zodat zij beter in staat zijn om hun eigen beslissingen te nemen en hun eigen leven vorm te geven. Dit kan bijvoorbeeld door middel van trainingen, workshops en educatieve programma's. Een voorbeeld hiervan is dat als iemand moeite heeft met lezen en schrijven, een vrijwilliger uit de buurt kan helpen met deze vaardigheden. Door deze hulp kan de persoon in staat gesteld worden om te lezen en te schrijven en daarmee weer bijdragen aan de gemeenschap (Verharen, 2019).

2.3 De institutionele sociale basis

De institutionele sociale basis bestaat uit toegankelijke instellingen en voorzieningen waar individuen gebruik van kunnen maken wanneer dat nodig is (Kampen & Hurenkamp, 2016). In de institutionele sociale basis kunnen mensen gebruik maken van sociaalwerkers, jongerenwerkers, welzijnsorganisaties en opbouwwerkers. Opbouwwerkers kunnen mensen helpen om de individuele en gemeenschappelijk sociale basis te versterken, bijvoorbeeld door samen te zoeken naar (vrijwilligers)werk of op zoek te gaan naar goede en bevredigende sociale contacten (Van der Meer & Verhoeven, 2016)

De WHO (1978) stelt dat toegankelijke en laagdrempelige basiszorg een cruciaal onderdeel van een sterke sociale basis is. Mensen hebben daarbij een fundamenteel recht om gezondheidszorg te ontvangen wanneer dit nodig is (Dingeman & De Graaf, 2019).

In de institutionele sociale basis is het belangrijk dat er voldoende middelen en faciliteiten beschikbaar zijn, zoals betaalbare en toegankelijke gezondheidszorg en educatieve voorzieningen. Deze voorzieningen dragen bij aan de kwaliteit van leven en het welzijn van mensen (Verharen, 2019).

2.3.1 De samenwerking tussen inwoners, zorgprofessionals en de overheid

Een uitdaging voor het versterken van de institutionele sociale basis van mensen is het ontwikkelen van een goede samenwerking tussen inwoners, zorgprofessionals en de overheid (Movisie, 2018). Deze samenwerking is van belang bij het vormgeven van het versterken van de sociale basis van

mensen. De rol van de overheid in het creëren van een sterke sociale basis is van groot belang. De overheid heeft de verantwoordelijkheid om randvoorwaarden te creëren waarbinnen inwoners kunnen werken aan een gezonde en veerkrachtige samenleving. Dit vereist dat de overheid de juiste middelen, informatie en expertise biedt om de sociale basis te versterken en te onderhouden (WRR, 2020).

Een belangrijke rol voor de overheid is het faciliteren van participatie van inwoners in de gemeenschap. Dit kan bijvoorbeeld door het ondersteunen van bewonersinitiatieven en het betrekken van inwoners bij beleidsvorming. Het is echter van belang dat de overheid hierbij niet de regie overneemt, maar juist ruimte biedt voor eigen initiatief en verantwoordelijkheid van inwoners (SCP, 2019).

Daarnaast is het van belang dat de overheid de zorgprofessionals en andere instanties in de sociale basis voldoende ondersteunt. Dit kan bijvoorbeeld door het bieden van financiële middelen en expertise, maar ook door het wegnemen van belemmeringen en bureaucratie (WRR, 2020).

Ten slotte is het van belang dat de overheid actief bijdraagt aan het ontwikkelen van een inclusieve samenleving waarin iedereen meetelt. Dit betekent dat de overheid zich inzet voor gelijke kansen en toegang tot voorzieningen voor iedereen, ongeacht achtergrond, beperking of andere persoonlijke kenmerken (SCP, 2021).

Om te zorgen voor een sterke institutionele sociale basis is het van belang dat de overheid meer zeggenschap geeft aan zorgprofessionals over de uitvoering van beleid. Het betrekken van zorgprofessionals bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid kan bijdragen aan een betere afstemming tussen beleid en praktijk en daarmee aan een betere kwaliteit van zorg (IZA, 2022). Dit kan bijvoorbeeld door het meedenken over interventies die wel of niet werken in de praktijk.

Daarbij is een uitdaging dat er op dit moment schaarste is in personeel in de gezondheidszorg en het blijkt dat niet alle zorg effectief is (IZA, 2022). Het is daarom van belang dat er ingezet wordt op preventie en ondersteuning om te voorkomen dat mensen in de gezondheidszorg terechtkomen en de zorgvraag niet te zwaar wordt. Zorgprofessionals kunnen mensen ondersteunen bij het bevorderen van een gezonde leefstijl en het ontwikkelen van zelfmanagementvaardigheden, zodat mensen in staat worden gesteld om zichzelf te redden en hulp te kunnen geven en ontvangen in de eigen omgeving.

Daarnaast is het belangrijk dat de overheid binnen de institutionele sociale basis meer zeggenschap geeft aan inwoners. Onderzoek toont aan dat wanneer inwoners meer betrokken zijn bij de inrichting van hun buurt, dit kan leiden tot meer sociale cohesie, een groter gevoel van welzijn en minder gezondheidsproblemen (Graffigna et al., 2020). Daarom is het van belang om bijvoorbeeld uit te vragen waar inwoners behoefte aan hebben, zoals meer sportfaciliteiten.

Het is daarom de taak van de overheid en gemeenten om actief bij te dragen aan het versterken van de sociale basis van inwoners (Movisie, 2021). Hierbij is het van belang om te investeren in voorzieningen zoals ontmoetingsplekken, verenigingen, buurthuizen en welzijnsorganisaties (Putnam, 2000). Uit onderzoek blijkt dat deze voorzieningen een belangrijke rol spelen in het creëren van een gevoel van gemeenschap en het bevorderen van sociale cohesie (Movisie, 2023). Het bieden van ruimte en ondersteuning aan deze voorzieningen kan dus bijdragen aan het vergroten van de participatie van inwoners en het versterken van de sociale basis van mensen.

2.4 Verwachtingen

Op basis van het voorgaande kan een aantal verwachtingen geformuleerd worden over wat professionals verstaan onder de sociale basis van mensen en hoe het versterken ervan het beste vormgegeven kan worden. Ten eerste wordt verwacht dat de participanten verschillende opvattingen hebben over de betekenis van de sociale basis, omdat er wordt gesteld dat de sociale basis van mensen op verschillende manieren geïnterpreteerd kan worden (Movisie, 2023). Verwacht wordt dat de participanten zullen spreken over het individu, het sociale netwerk, laagdrempelige en toegankelijke voorzieningen en initiatieven in de gemeenschap, waar inwoners gebruik van kunnen maken mocht dit nodig is, maar dat het in het algemeen overeenkomt met de betekenis van de sociale basis zoals gevonden in de literatuur: in een sterke sociale basis kunnen mensen terugvallen op hun eigen netwerk, waarbij mensen actief bijdragen aan de gemeenschap en laagdrempelige zorg kunnen geven en ontvangen (Britt et al., 2022; GALA, 2023; Movisie, 2023). Ten tweede wordt verwacht dat de participanten verschillende ideeën hebben over hoe de sociale basis van mensen het beste vormgegeven kan worden. In figuur 1 worden de verwachtingen weergegeven, die gaan over de elementen die van belang zijn bij het vormgeven van een sterke sociale basis van mensen. In figuur 1 is te zien dat er vier elementen belangrijk zijn voor een sterke sociale basis en onderling met elkaar verbonden zijn.

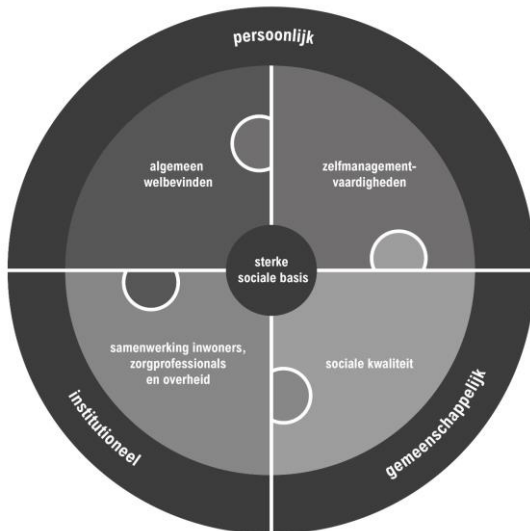
De eerste verwachting heeft betrekking op het streven naar algemeen welbevinden voor individuen om te komen tot een sterke persoonlijke sociale basis. Verwacht wordt dat de participanten het belang van het ervaren van algemeen welbevinden benadrukken, zodat mensen in staat zijn om actief deel te nemen aan de gemeenschap (Huber et al., 2011; Kariono et al., 2021; Verharen, 2019).

De tweede verwachting heeft te maken met het belang van zelfmanagementvaardigheden om te komen tot een sterke persoonlijke sociale basis. Verwacht wordt dat de participanten het belang van zelfmanagementvaardigheden benadrukken, zodat mensen effectief kunnen omgaan met

de uitdagingen van het leven en gebruik kunnen maken van hulpbronnen, zoals het vragen om hulp aan hun sociale netwerk (Lindenberg, 1996; Steverink, 2019).

De derde verwachting heeft betrekking op sociale kwaliteit in een buurt of wijk om te komen tot een sterke gemeenschappelijke sociale basis. Verwacht wordt dat de participanten de vier voorwaarden voor sociale kwaliteit benoemen die nodig zijn voor het creëren van een sterke sociale basis. Deze voorwaarden omvatten sociaaleconomische zekerheid, sociale inclusie, sociale cohesie en sociale empowerment (Verharen, 2019).

De vierde verwachting heeft betrekking op de rol van inwoners, zorgprofessionals en de overheid om te komen tot een sterke institutionele sociale basis. Verwacht wordt dat de participanten benadrukken dat de participatie van inwoners essentieel is voor het opbouwen van een sterke sociale basis (Movisie, 2023). Daarnaast wordt verwacht dat de rol van zorgprofessionals te maken heeft met het adequaat doorverwijzen naar initiatieven en voorzieningen in de gemeenschap (IZA, 2022). Verder wordt verwacht dat de participanten benoemen dat de overheid een faciliterende rol heeft in het versterken van de sociale basis, waarbij de overheid zicht heeft op de faciliteiten in de gemeenschap en de faciliteiten kan onderhouden en versterken (Britt et al., 2022; Movisie, 2023). Samen vormen deze elementen een sterke sociale basis die kan bijdragen aan het welzijn en de kwaliteit van leven van individuen en bijdraagt aan het opbouwen van een veerkrachtige samenleving.

Figuur 1 Conceptueel model

Hoofdstuk 3. Methoden

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe het onderzoek wordt opgezet en uitgevoerd. In de eerste plaats wordt het type onderzoek toegelicht, waarbij ook het gespreksmodel ‘sociale basis’ wordt uitgelegd. Ten tweede wordt de onderzoeksopzet van het onderzoek uitgewerkt, inclusief een beschrijving van de onderzoekspopulatie en de procedure. Daarbij wordt uitgelegd wat voor soort interviews er worden afgenomen en wordt het interviewschema toegelicht. Ten derde wordt de dataverwerking van het onderzoek nader uitgewerkt. Tot slot wordt er aandacht besteed aan de kwaliteitseisen van kwalitatief onderzoek en worden de ethische overwegingen van het onderzoek belicht, waarbij wordt uitgelegd hoe hier rekening mee wordt gehouden.

3.1 Type onderzoek

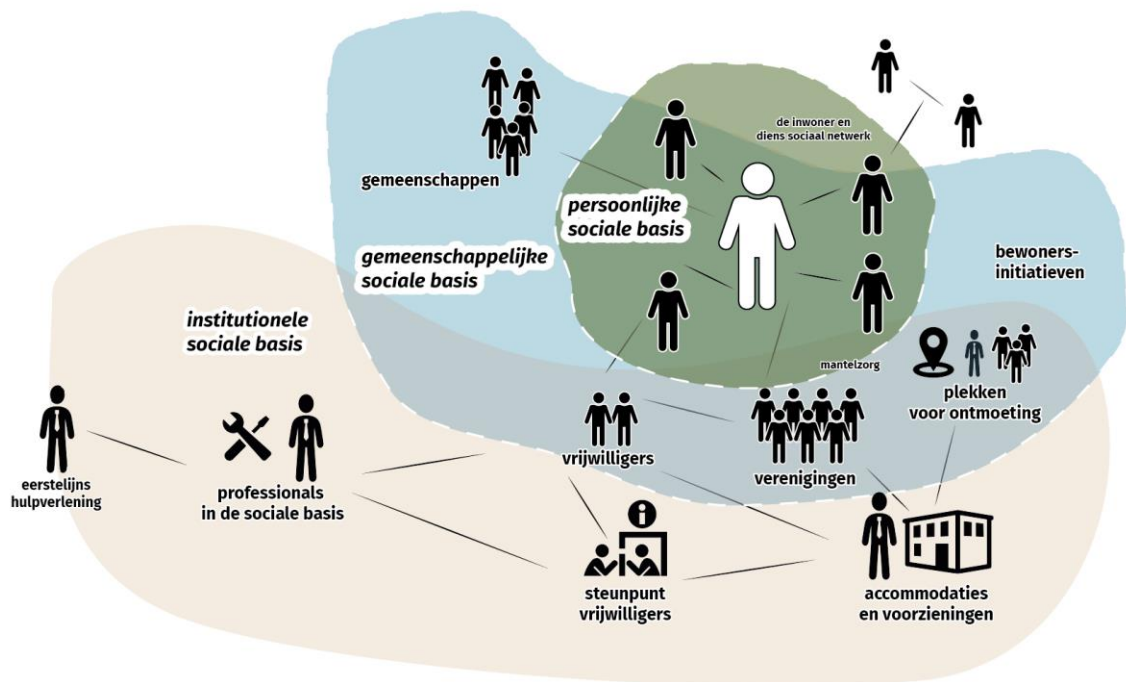
Dit explorerende onderzoek richt zich op het vormgeven van het versterken van de sociale basis van mensen. Hoofdstuk 1 heeft aangetoond dat er in de literatuur diverse definities te vinden zijn van de sociale basis van mensen, wat kan leiden tot spraakverwarring (Britt et al., 2022). Deze spraakverwarring kan op haar beurt problemen veroorzaken bij het formuleren van beleid en het nemen van beslissingen omtrent de optimale vormgeving van het versterken van de sociale basis van mensen. Om deze reden is het van waarde om in gesprek te gaan met professionals die werkzaam zijn in het sociale domein die zich bezighouden met het versterken van de sociale basis van mensen. Een nadere uitleg over de onderzoekspopulatie wordt gegeven in paragraaf 3.3. Door met professionals te praten over hun interpretatie van de sociale basis van mensen, de rol van inwoners, zorgprofessionals en de overheid, en de uitdagingen en beperkingen bij het versterken van de sociale basis, kan inzicht worden verkregen in het vormgeven van het versterken van de sociale basis. Door middel van een kwalitatief onderzoek kunnen de ervaringen en percepties van de participanten uitgevraagd worden (Hennink et al., 2020).

Het kwalitatieve onderzoek wordt uitgevoerd aan de hand van semigestructureerde interviews, die zowel face-to face als online worden afgenomen vanwege de verspreiding van de participanten over Nederland. Semigestructureerd houdt in dat er een flexibele aanpak wordt gehanteerd tijdens de interviews. De keuze voor semigestructureerde interviews is gebaseerd op de complexiteit en breedte van het begrip ‘sociale basis’ en de behoefte om te onderzoeken of de participanten vergelijkbare ervaringen en percepties hebben met betrekking tot het versterken van de sociale basis van mensen, of juist verschillende perspectieven hebben. Door het gebruik van semigestructureerde interviews kunnen open vragen worden gesteld, waardoor er kan worden geanalyseerd wat de betekenis is van de sociale basis van mensen en wat van essentieel belang is bij

het versterken van de sociale basis van mensen. Paragraaf 3.3 biedt een uitgebreide bespreking van de semigestructureerde interviews.

3.2 Gespreksmodel 'sociale basis'

Britt et al. (2022) hebben een gespreksmodel ontworpen om duidelijkheid te verschaffen over de essentie van de sociale basis van mensen. Tijdens de interviews kan dit gespreksmodel (zie figuur 2) worden gebruikt. Het gespreksmodel biedt de mogelijkheid om verschillende aspecten en verwachtingen met betrekking tot de sociale basis van mensen te bespreken. Het model kan als leidraad dienen voor een explorierend gesprek over de betekenis van de sociale basis van mensen en de vormgeving van het versterken ervan, waardoor onderzoeksvragen op een open en logische wijze gesteld kunnen worden. Het gespreksmodel dient als een instrument om het gesprek over de sociale basis van mensen op te starten en verder te verkennen, waarbij er diepgaandere vragen gesteld kunnen worden over drie sferen van de sociale basis van mensen.

Figuur 2 Gespreksmodel 'Sociale basis' (Britt et al., 2022; Movisie, 2023)

Hoofdstuk 2 behandelde de onderverdeling van de sociale basis van mensen in drie sferen. Het gespreksmodel hanteert ook deze driedeling van de sociale basis van mensen. In eerste instantie kan het gespreksmodel bijdragen aan het bevragen van de betekenis van de drie sferen van de sociale basis van mensen. Tijdens de gesprekken met professionals kan worden geïnformeerd naar hoe zij de

persoonlijke, gemeenschappelijke en institutionele sociale basis begrijpen en op welke wijze de sociale basis van mensen binnen deze sferen versterkt kan worden. Ten tweede fungeert het gespreksmodel als een tool om inzicht te krijgen in de rol van inwoners, zorgprofessionals en de overheid. Door voorbeelden te bespreken kan een helderder beeld worden verkregen van de sociale basis van mensen en hoe het versterken ervan het beste vormgegeven kan worden.

3.3. Onderzoeksopzet

3.3.1 Onderzoekspopulatie

De onderzoekspopulatie bestaat uit professionals die werkzaam zijn in het sociale domein en zich bezighouden met het versterken van de sociale basis van mensen. Enerzijds is het belangrijk om met beleidsprofessionals in gesprek te gaan, omdat zij zowel inhoudelijke als procesmatige kennis bezitten over de sociale basis van mensen. Binnen dit onderzoek zullen beleidsmedewerkers worden betrokken die werkzaam zijn in het sociale domein van gemeenten, bijvoorbeeld binnen de thema's gezondheidszorg of preventie. Daarnaast kunnen de beleidsmedewerkers werkzaam zijn bij onderzoeks- en adviesbureaus, waarbij de beleidsmedewerkers advies geven over het beleid aan de gemeente met betrekking tot het sociale domein, bijvoorbeeld leefomgeving of zorg en welzijn.

Anderzijds is het belangrijk om met praktijkprofessionals in gesprek te gaan, zoals een welzijnswerker of een buurtsportcoach, waarbij deze professionals de taak hebben om het welbevinden van de mensen te bevorderen. Praktijkprofessionals beschikken over waardevolle kennis met betrekking tot wat wel en niet effectief is bij het versterken van de sociale basis van mensen. Door zowel beleidsprofessionals als praktijkprofessionals te betrekken, kan er een waardevolle combinatie van inzichten ontstaan en kan er beter worden bepaald hoe het versterken van de sociale basis van mensen het beste kan worden vormgegeven.

Voor het werven van de participanten wordt gebruik gemaakt van de sneeuwbalmethode. Binnen het onderzoeks- en adviesbureau CMO STAMM zijn een paar medewerkers bekend met het versterken van de sociale basis van mensen. Deze medewerkers worden geïnformeerd over het onderzoek en gevraagd of zij openstaan voor een interview van ongeveer 30 tot 45 minuten in de maanden april of mei (2023). Daarbij worden deze werknemers gevraagd of zij de informatie over het onderzoek en de vraag naar participanten willen verspreiden binnen hun netwerk. Tevens wordt er online gezocht naar beleidsmedewerkers die werkzaam zijn in het sociale domein en zich bezighouden met het versterken van de sociale basis van mensen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van zoekmachines zoals Google. Tot slot wordt er één participant benaderd via LinkedIn op aanraden van een medewerker van het onderzoeks- en adviesbureau CMO STAMM. Deze mogelijke participanten worden door middel van een e-mail geïnformeerd over het onderzoek en uitgenodigd om deel te

nemen aan het onderzoek (zie bijlage 1). In de e-mail wordt contactinformatie van de onderzoeker vermeld, zodat mogelijke participanten indien gewenst contact kunnen opnemen voor verdere informatie. De participanten die toezeggen om deel te nemen aan het onderzoek worden gevraagd een toestemmingsformulier te ondertekenen, dat te vinden is in bijlage 2. Daarnaast ontvangen de participanten het gespreksmodel 'sociale basis', dat tijdens het interview als leidraad kan dienen voor een diepgaand gesprek over de sociale basis van mensen.

Er zullen in totaal twaalf interviews worden afgenomen. De face-to-face interviews zullen plaatsvinden in een rustige vergaderruimte op het kantoor van het onderzoeks- en adviesbureau CMO STAMM. Voor de online interviews zullen zowel de onderzoeker als de participanten zich bevinden in een afgezonderde ruimte om verstoringen te minimaliseren.

3.3.2 Procedure interviews

Om de ervaringen en percepties van de participanten op een gedetailleerde manier te verkennen, worden semigestructureerde interviews gebruikt (Boeije & Bleijenbergh, 2019). Deze interviews bieden participanten de ruimte om vrijuit te spreken en hun ervaringen te delen. Het interviewschema, gebaseerd op hoofdstuk 2, is opgesteld om richting te geven aan de interviews (zie bijlage 3).

Het interviewschema werd eerst besproken met de stagebegeleider van de onderzoeker van het onderzoeks- en adviesbureau CMO STAMM om te verzekeren dat het logisch is opgebouwd. Na deze controle werd het schema aangepast. Vervolgens is er een pilot-interview afgenomen met een onafhankelijke persoon om te testen of het interviewschema effectief is opgesteld. Op basis van de feedback is het schema verder bijgeschaafd. Tot slot is het interviewschema gecontroleerd door de scriptiebegeleider en uiteindelijk gebruikt tijdens de interviews met de participanten. Door het stellen van vervolgvragen op basis van de informatie die de participanten geven, kan er dieper worden ingegaan op bepaalde aspecten. Hierdoor krijgen de participanten de ruimte om hun percepties en ervaringen uitgebreid te delen.

3.3.3 Verloop interviews

Op basis van de literatuur uit hoofdstuk 2 is een interviewschema opgesteld (zie bijlage 3). Dit interviewschema dient als leidraad tijdens de interviews en helpt om relevante onderwerpen en thema's aan bod te laten komen. Tijdens de interviews wordt aan het begin een korte introductie gegeven. In de introductie wordt nogmaals kort uitgelegd waar het onderzoek over gaat en wat het doel is van het interview. De participanten worden bedankt voor hun deelname. Tevens wordt de privacy van de participanten benadrukt en wordt duidelijk gemaakt wat er met de verstrekte

informatie zal gebeuren. Er wordt toestemming gevraagd om het interview op te nemen met behulp van een voice recorder. Tijdens de introductie zal worden uitgelegd dat de gegevens veilig worden bewaard op de server van de Rijksuniversiteit Groningen, waartoe enkel de onderzoeker en de scriptiebegeleider toegang hebben. Tevens zal worden medegedeeld dat na afronding van het onderzoek de gegevens worden vernietigd.

Bij de opening van de interviews wordt eerst achtergrondinformatie van de participanten opgevraagd, zoals hun functie, om een comfortabele sfeer te creëren en een beter begrip te krijgen van hun achtergrond. Na het uitvragen van de achtergrondinformatie worden de verschillende topics behandeld, waarbij elke topic wordt geopend met een brede openingsvraag.

Ten eerste wordt er ingegaan op wat de participanten onder de sociale basis van mensen verstaan. In hoofdstuk 1 is uitgelegd dat er verschillende definities van de sociale basis bestaan. De interviews worden vergemakkelijkt door vooraf het gespreksmodel 'sociale basis' van Britt et al. (2020) naar de participanten te sturen. De participanten kunnen het gespreksmodel als leidraad gebruiken. Bij het uitvragen van de betekenis van de sociale basis kan specifiek ingegaan worden op de persoonlijke, gemeenschappelijke en institutionele sferen. Het gespreksmodel dient hierbij om het gesprek op te starten en dieper in te gaan op de drie sferen van de sociale basis. Daarnaast is het van belang om aan de participanten te vragen wat zij verstaan onder sociale kwaliteit in een buurt of wijk, aangezien dit een belangrijk element is voor een sterke sociale basis van mensen (Verharen, 2019).

Ten tweede wordt gevraagd naar de perceptie van de participanten over het versterken van de sociale basis van mensen. Hierbij is het relevant om te onderzoeken hoe de persoonlijke, gemeenschappelijke en institutionele sociale basis versterkt kunnen worden. Daarnaast kunnen de participanten gevraagd worden hoe de sociale kwaliteit in een buurt of wijk verhoogd kan worden.

Als derde topic wordt de rol van inwoners, zorgprofessionals, zoals een welzijnscoach en de overheid besproken. Hierbij wordt gevraagd naar de perceptie van de participanten over de rol die deze actoren spelen bij het versterken van de sociale basis van mensen.

Tot slot wordt er gevraagd naar de uitdagingen en beperkingen die ervaren worden bij het versterken van de sociale basis van mensen. Hoofdstuk 2 beschrijft al enkele uitdagingen en beperkingen, zoals gezondheidsverschillen en de samenwerking tussen inwoners, zorgprofessionals en de overheid. Het is echter belangrijk om te ontdekken of deze uitdagingen overeenkomen met wat de participanten aangeven, en of er mogelijk andere belangrijke uitdagingen of beperkingen naar voren komen. Deze inzichten kunnen bijdragen aan het vormgeven van het versterken van de sociale basis van mensen.

Na de bespreking van de topics worden de interviews afgesloten met een algemene samenvatting van de besproken punten. De participanten worden gevraagd of de samenvatting

overeenkomt met wat er besproken is en of er nog iets toe te voegen is. Daarnaast wordt aangegeven dat het eindproduct van het onderzoek naar de participanten gemaild zal worden. Hierbij wordt toestemming gevraagd om contact op te nemen met de participanten in het geval er achteraf nog vragen of onduidelijkheden zijn. Tot slot worden de participanten nogmaals bedankt voor hun deelname aan het interview.

3.4 Dataverwerking

Voor dit onderzoek wordt gebruikgemaakt van de 'research cycle' van kwalitatieve onderzoeksmethoden, zoals beschreven door Hennink et al. (2020). Binnen deze cyclus staat de thematische analyse centraal, waarmee de verzamelde data systematisch worden geïdentificeerd, georganiseerd en geanalyseerd. Hierbij wordt specifiek gekeken naar patronen en betekenissen die naar voren komen tijdens de interviews. Hierdoor kunnen de percepties en ervaringen van de participanten in kaart gebracht worden en kunnen er diepgaande inzichten verkregen worden met betrekking tot het versterken van de sociale basis van mensen. Door het volgen van de stappen van de thematische analyse kunnen relevante aspecten die verband houden met de onderzoeksvraag worden geïdentificeerd (Braun & Clark, 2021). Op deze manier worden de resultaten van de interviews zorgvuldig geanalyseerd en omgezet in gedetailleerde inzichten over het versterken van de sociale basis van mensen.

De thematische analyse wordt gedaan door middel van zes stappen (Braun & Clarke, 2021). Stap één: vertrouwd raken met de data, stap twee: coderen, stap drie: thematiseren, stap vier: corrigeren en verfijnen, stap vijf: structuren en stap zes: presenteren (Braun & Clark, 2021).

Voordat de thematische analyse wordt uitgevoerd, worden de interviews eerst getranscribeerd. De eerste stap in de thematische analyse is het vertrouwd raken met de data. In de transcripten wordt de feitelijke informatie beschreven, maar ook andere opvallende aspecten tijdens de interviews, zoals een lange pauze, een lach of een aarzeling van de participanten worden hierin beschreven. De interviews worden zo snel als mogelijk na het afnemen van de interviews getranscribeerd. Dit wordt gedaan om fouten in de transcripten van de interviews snel te ontdekken en om te achterhalen wanneer er genoeg data zijn verzameld (Hennink et al., 2020). Doordat de onderzoeker zelf de data zal transcriberen, de transcripten kritisch zal lezen en aantekeningen zal maken van belangrijke aspecten, raakt de onderzoeker vertrouwd met de data.

Stap twee bestaat uit het coderen van de data. In bijlage 4 is het codeboek te vinden. Met behulp van Atlas.ti worden de data gecodeerd. Atlas.ti maakt het mogelijk om efficiënt en overzichtelijk te coderen, omdat de codes makkelijk terug te vinden zijn. Het nadeel is dat het gebruik maken van Atlas.ti veel tijd kost, daarom is het van belang om genoeg tijd te hebben om de

thematische analyse uit te voeren. Belangrijke aspecten tijdens de interviews, zoals een onderwerp, concept of een probleem, worden omgezet in codes, zoals 'zelfmanagementvaardigheden' en 'sociale empowerment' (Hennink et al., 2020). Deze codes worden toegewezen door labels aan relevante stukken tekst in de transcripten te koppelen, die van belang zijn voor het onderzoek. Er kunnen zowel deductieve als inductieve codes gecreëerd worden (Hennink et al., 2020). Deductieve codes worden afgeleid van bestaande theorieën, concepten of literatuur, zoals beschreven in hoofdstuk 2. Ze zijn gebaseerd op vooraf vastgestelde theoretische kaders die al bestaan voordat de data worden geanalyseerd, zoals de code 'persoonlijke sociale basis'. Deductieve codes worden gebruikt om de bestaande theorieën of concepten te toetsen om te zien in hoeverre de verzamelde data ermee overeenkomen of afwijken (Hennink et al., 2020). Inductieve codes worden gecreëerd op basis van specifieke gegevens en informatie die naar voren komen tijdens de analyse van de data (Hennink et al., 2020). Inductieve codes ontstaan uit observaties, patronen en thema's die naar voren komen tijdens de interviews, zonder een vooraf vastgesteld raamwerk of theoretisch kader. Inductieve codes zijn vooral nuttig wanneer er beperkte bestaande kennis of literatuur is over het specifieke onderwerp van het onderzoek. Voor elke code wordt een memo toegevoegd waarin wordt uitgelegd wat de code precies inhoudt. Op deze manier kan de onderzoeker een duidelijk overzicht behouden van de betekenis van elke code, wat essentieel is voor een correcte toepassing ervan binnen Atlas.ti.

De derde stap bestaat uit het thematiseren van de data. Alle codes worden teruggebracht tot overkoepelende thema's, zoals het thema 'sociale kwaliteit'. Uit hoofdstuk 2 blijken vier voorwaarden belangrijk te zijn voor de sociale kwaliteit in een buurt of wijk, namelijk sociaaleconomische zekerheid, sociale inclusie, sociale cohesie en sociale empowerment (Verharen, 2019). Sociale kwaliteit zal daarom een thema worden met daaronder de vier deductieve codes: sociaaleconomische zekerheid, sociale inclusie, sociale cohesie en sociale empowerment.

De vierde stap bestaat uit het corrigeren en verfijnen van de analyses door kritisch te kijken naar de thema's en codes. De onderzoeker vraagt zich af of de gekozen thema's en codes toepasselijk en voldoende breed zijn om de onderzoeksvraag te beantwoorden. Tijdens de interviews kan het zijn dat er nog een vijfde belangrijke voorwaarde is voor sociale kwaliteit in een buurt of wijk. Daarom kan er een inductieve code worden toegevoegd aan het overkoepelende thema 'sociale kwaliteit'. Er wordt kritisch gekeken naar de bestaande codes en thema's en waar nodig worden aanpassingen gemaakt om een nauwkeurig en representatieve analyse te waarborgen.

De vijfde stap bestaat uit het structureren van de data. De thema's en hun definities worden nauwkeurig bepaald. Elk thema richt zich op een specifiek onderwerp dat naar voren komt in de data. Hierdoor worden de thema's met elkaar verbonden, maar overlappen ze niet. Indien er sprake is van overlapping tussen codes of thema's, worden deze samengevoegd tot nieuwe codes of

thema's die niet overlappen. Dit proces zorgt voor een duidelijke en georganiseerde structuur van de verzamelde data.

De zesde stap bestaat uit het presenteren van de data. De verzamelde gegevens worden samengevoegd en de resultaten en discussie worden beschreven in overeenstemming met de analyse. Het samenvoegen van de data zorgt ervoor dat een volledig beeld wordt gepresenteerd en dat de bevindingen kunnen worden geïnterpreteerd en begrepen. In hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 van het onderzoek worden de resultaten en discussie weergegeven, en op basis daarvan worden aanbevelingen geformuleerd.

3.5 Kwaliteitseisen

Om ervoor te zorgen dat kwalitatief onderzoek wetenschappelijk nauwkeurig is, worden er vier criteria in acht genomen: geloofwaardigheid, overdraagbaarheid, betrouwbaarheid en overtuigingskracht (Lincoln & Guba, 1985). Deze criteria worden gebruikt om de nauwkeurigheid van het onderzoek te waarborgen.

Het eerste aspect dat in acht genomen dient te worden, is geloofwaardigheid. Hierbij wordt nagegaan of de resultaten in overeenstemming zijn met de werkelijkheid (Shenton, 2004). Om de geloofwaardigheid te waarborgen, worden de bevindingen van de interviews vergeleken met de bevindingen beschreven in hoofdstuk 3. Op basis van hoofdstuk 2 is een interviewschema opgesteld (zie bijlage 3). Om de geloofwaardigheid van het onderzoek te waarborgen, wordt aan de participanten voorafgaand aan en tijdens de interviews benadrukt dat ze te allen tijde kunnen besluiten om niet deel te nemen aan het onderzoek. De participanten worden gevraagd om een toestemmingsformulier te ondertekenen waarin staat vermeld dat de verzamelde gegevens zorgvuldig worden behandeld en anoniem blijven (zie bijlage 2). Dit betekent dat de identiteit van de participanten niet te achterhalen is. Bovendien wordt expliciet aangegeven dat de verstrekte informatie alleen toegankelijk wordt voor de onderzoeker en de scriptiebegeleider. Het stellen van vervolgvragen en het teruggrijpen op eerder verstrekte informatie tijdens de interviews draagt bij aan de versterking van de geloofwaardigheid van het onderzoek, omdat hierdoor dieper wordt ingegaan op de aspecten die door de participanten worden genoemd. Op deze manier wordt de focus gelegd op de percepties en de ervaringen van de participanten.

Tot slot wordt er een 'thick description' uitgewerkt, waarin ook de context rondom de interviews inzichtelijk wordt gemaakt. Dit houdt in dat er naast de inhoud van de interviews ook aandacht wordt besteed aan de omstandigheden, setting en andere relevante factoren die van invloed kunnen zijn op de interpretatie van de resultaten. Dit kan bijvoorbeeld betrekking hebben op de locatie waar de interviews plaatsvinden, de tijdsduur van de interviews en eventuele bijzondere

gebeurtenissen tijdens de interviews. Door deze contextuele informatie toe te voegen aan de beschrijving van de interviews, zal er een completer beeld van de situatie ontstaan waarin de interviews zullen plaatsvinden. Dit helpt bij het begrijpen en interpreteren van de resultaten, en het verhoogt de betrouwbaarheid van het onderzoek.

Het tweede aspect dat in acht genomen dient te worden, is overdraagbaarheid. Om de overdraagbaarheid van het onderzoek te waarborgen, is het essentieel dat de onderzoeker voldoende informatie verstrekt over het betreffende onderzoek. Dit omvat het verkrijgen van achtergrondinformatie van de participanten om de context te begrijpen, evenals het geven van een gedetailleerde beschrijving van hun ervaringen en percepties. Op deze manier wordt het mogelijk om vergelijkingen te maken tussen de participanten. In dit onderzoek wordt ernaar gestreefd om de overdraagbaarheid te bevorderen door in dit hoofdstuk zo transparant mogelijk te zijn over hoe, waar, wanneer en bij wie de gegevens worden verzameld, evenals over de achtergrondinformatie met betrekking tot de functie van de participanten. Dit onderzoek richt zich op een brede doelgroep, namelijk professionals in het sociale domein die zich bezighouden met de sociale basis van mensen. Het is van belang op te merken dat vergelijkbaar onderzoek met andere participanten in dezelfde context naar verwachting vergelijkbare bevindingen zou kunnen opleveren. Hierdoor is het mogelijk om de resultaten van dit onderzoek over te dragen naar andere situaties en omstandigheden. Dit suggereert dat de bevindingen en inzichten uit dit onderzoek relevant kunnen zijn voor een bredere toepasbaarheid en generaliseerbaarheid binnen het werkveld van het sociale domein.

Het derde aspect dat in acht genomen dient te worden, is betrouwbaarheid. Betrouwbaarheid heeft betrekking op de mogelijkheid van anderen om het onderzoek te repliceren. Het is redelijk om te verwachten dat onderzoeken die binnen een vergelijkbare context worden uitgevoerd, met vergelijkbare methoden en participanten, tot vergelijkbare bevindingen zouden moeten leiden. Volgens Shenton (2014) is het daarom essentieel om een gedetailleerde beschrijving te geven van de toegepaste onderzoeksmethoden. Dit omvat het benoemen van het onderzoeksontwerp, de uitvoering, gedetailleerde informatie over de gegevensverzameling en een evaluatie van de doeltreffendheid. Door deze informatie te verstrekken, kunnen andere onderzoekers het onderzoek repliceren. In dit onderzoek wordt er geprobeerd de betrouwbaarheid te waarborgen door in dit hoofdstuk uitgebreid in te gaan op de procedures, de onderzoekspopulatie, de dataverzamelingsmethoden, het interviewschema en de data-analysemethoden.

Het laatste aspect dat in acht genomen dient te worden, is overtuigingskracht. Overtuigingskracht van het onderzoek houdt in dat de resultaten van de interviews niet beïnvloed worden door de onderzoeker (Shenton, 2004). De mening van de onderzoeker wordt te allen tijde geprobeerd achterwege te laten, zowel tijdens het literatuuronderzoek, de interviews en het

verwerken van de interviews. Bovendien worden in de onderzoeksmethode de gemaakte keuzes gedetailleerd beschreven. Daarnaast worden de tekortkomingen van het onderzoek beschreven in de discussie.

3.6 Ethische verantwoording

Het onderzoek richt zich op de ervaringen, gevoelens en overtuigingen van mensen en vereist daarom een ethische verantwoording (Hennink et al., 2020). Om de privacy van de participanten te waarborgen, wordt alle informatie vertrouwelijk behandeld en geanonimiseerd. Dit betekent dat de identiteit van de participanten niet herleidbaar zal zijn naar de verzamelde gegevens. Voor het onderzoek wordt er rekening gehouden met ethische overwegingen in de ontwerpfase, datacollectie en de analysefase.

Bij de ontwerpfase worden ten eerste ethische overwegingen in acht genomen. Zoals beschreven in hoofdstuk 1 is het onderzoek voortgekomen uit gesprekken met medewerkers van het onderzoeks- en adviesbureau CMO STAMM, waaruit de behoefte aan onderzoek naar de betekenis van de sociale basis en het vormgeven van het versterken ervan naar voren kwam. De medewerkers van het onderzoeks- en adviesbureau CMO STAMM worden geïnformeerd over het doel van het onderzoek en de keuzes die gemaakt zijn met betrekking tot de opzet van het onderzoek, zoals het afnemen van semigestructureerde interviews.

Bij de dataverzameling worden er eveneens ethische overwegingen in acht genomen. Bij het benaderen van de participanten wordt er informatie verstrekt over het doel van het onderzoek, het onderzoeksproces en de bescherming van de privacy van de participanten. Dit wordt gedaan door middel van e-mails waarin voldoende informatie over het onderzoek wordt gegeven (zie bijlage 1). Bovendien worden er eventuele vragen beantwoord om eventuele onduidelijkheden weg te nemen. Nadat de participanten toestemming geven om deel te nemen, wordt een toestemmingsformulier via de e-mail verzonden (zie bijlage 2). In het toestemmingsformulier wordt vermeld dat de deelname aan het onderzoek vrijwillig is en dat de participanten op elk moment kunnen besluiten om te stoppen met deelname zonder consequenties. Daarnaast wordt benadrukt dat er geen goede of foute antwoorden zijn, zodat de participanten zich comfortabel voelen en zich geen zorgen hoeven te maken over het geven van het 'juiste' antwoord. Tot slot wordt er aangegeven hoe er met de gegevens omgegaan wordt, bijvoorbeeld hoe de gegevens worden opgeslagen en hoe lang de gegevens bewaard blijven. Hierbij is het belangrijk om aan te geven dat de gegevens anoniem blijven. Er worden geen persoonlijke gegevens gevraagd of gedeeld en namen worden niet vermeld. Tijdens het afnemen van de interviews wordt het doel, onderzoeksproces en de privacy nogmaals benadrukt en wordt er opnieuw gevraagd voor toestemming voor het gebruiken van de informatie die de

participanten geven. Ook wordt er gevraagd of het interview opgenomen mag worden. De geluidsopnames en de transcripten worden opgeslagen in een beveiligde omgeving van de Rijksuniversiteit Groningen, waar alleen de onderzoeker en de scriptiebegeleider toegang tot hebben. Zodra het onderzoek is afgerond, worden alle geluidsopnames en transcripten en verdere informatie gewist.

Tot slot is het belangrijk om in de analysefase ook de ethische overwegingen in acht te nemen. Er wordt vertrouwelijk omgegaan met de data en de anonimiteit van de participanten wordt gewaarborgd, waardoor hun identiteit niet te achterhalen is. Bij de analyse wordt er rekening gehouden met de weldadigheid en de rechtvaardigheid van de resultaten, zoals voorgesteld door Hennink et al. (2020). Weldadigheid houdt in dat de resultaten van het onderzoek nuttig zijn voor verschillende mensen in de samenleving, zoals beleidsmedewerkers, terwijl de risico's voor de participanten beperkt worden. Rechtvaardigheid betekent dat de onderzoeksprocedures en resultaten op een eerlijke en niet-uitbuitende manier worden opgesteld. De identiteit van de participanten zal niet achterhaald kunnen worden en citaten worden op een dusdanige manier gebruikt dat deze niet te herleiden zijn tot een specifieke persoon. In het volgende hoofdstuk worden de resultaten van de interviews weergegeven.

Hoofdstuk 4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de interviews gepresenteerd. Om de onderzoeksvraag “*wat verstaan professionals onder de sociale basis van mensen en hoe kan volgens professionals het versterken van de sociale basis van mensen het beste vormgegeven worden*” te beantwoorden, zijn er zes thema’s geïdentificeerd op basis van de interviews. Voor elk thema worden de resultaten van de interviews weergegeven, waarbij tevens een uitleg wordt gegeven over de inhoud van elk thema. Om te beginnen wordt er kort ingegaan op de kenmerken van de participanten.

4.1 Diversiteit participanten

Zoals in hoofdstuk 3 is uitgelegd zijn er twaalf semigestructureerde interviews afgenomen. Er zijn acht mannen en vier vrouwen geïnterviewd. Belangrijke kenmerken van de participanten worden weergegeven in tabel 1. Tabel 1 laat zien dat de meerderheid van de participanten voorheen werkzaam was in de praktijk en momenteel een functie heeft binnen een onderzoeks- en adviesbureau of gemeente. Er zijn vier participanten die een functie hebben binnen een onderzoeks- en adviesbureau of gemeente, maar niet in de praktijk hebben gewerkt. Daarnaast zijn er twee interviews afgenomen met een onderzoeker. Tabel 1 biedt een overzicht van deze relevante kenmerken van de participanten.

Tabel 1 Achtergrondkenmerken participanten

Participant	Geslacht	Functie	Heeft in het verleden als professional in de praktijk gewerkt, bijvoorbeeld als welzijnswerker of buurtsportcoach.
P1	Man	Werkzaam binnen een gemeente	Ja
P2	Vrouw	Werkzaam binnen een onderzoeks- en adviesbureau	Ja
P3	Man	Werkzaam binnen een onderzoeks- en adviesbureau	Ja
P4	Man	Werkzaam binnen een onderzoeks- en adviesbureau	Ja
P5	Man	Werkzaam binnen een gemeente	Ja
P6	Vrouw	Werkzaam binnen een onderzoeks- en adviesbureau	Nee
P7	Man	Onderzoeker	Nee
P8	Vrouw	Praktijkprofessional	-
P9	Man	Werkzaam binnen een gemeente	Ja
P10	Man	Onderzoeker	Nee
P11	Man	Werkzaam binnen een gemeente	Nee
P12	Vrouw	Werkzaam binnen een gemeente	Ja

N = 12 participanten

4.2 De betekenis van de sociale basis van mensen

Het thema 'betekenis sociale basis' richt zich op de perceptie van de participanten over wat de sociale basis van mensen inhoudt en de belangrijke elementen die zij daarin onderscheiden. Zoals reeds in hoofdstuk 1 is gebleken, is de sociale basis een onduidelijk en breed begrip. Tijdens de interviews kwam dit zoals verwacht opnieuw naar voren. De meeste participanten geven aan dat het lastig is om de sociale basis te definiëren en dat het hierdoor lastig is een antwoord te geven op wat de sociale basis van mensen precies betekent.

"Dus dat het een ambtelijke kreet is. Mooi om te zeggen: we willen de sociale basis versterken, maar dat inhoudelijk die visie heel erg uiteenloopt. Dat de definitie of wat betekent het nou eigenlijk, dat niet iedereen daar eenzelfde beeld bij heeft en daardoor verzwakt het begrip ook wel een beetje." - P3

Op basis van de bevindingen uit de interviews is de inductieve code 'samenredzaamheid' gecreëerd. Als het gaat over de betekenis van de sociale basis van mensen, dan hebben veel participanten het over samenredzaamheid binnen een buurt of wijk. Dit houdt in dat mensen naast dat ze zichzelf redden ook omzien naar elkaar en elkaar hulp geven. Daarbij geven de participanten aan dat binnen de sociale basis van mensen het belangrijk is om elkaar op een laagdrempelige en toegankelijke manier te helpen, in lijn met wat verwacht werd op basis van de definities van de sociale basis die in hoofdstuk 2 zijn beschreven.

"Ja, ja en dat gaat dan echt om het omzien naar elkaar en een praatje maken, maar ook een keer die boodschappen voor iemand doen als dat nodig is." - P2

4.2.1 De persoonlijke sociale basis

Uit de resultaten blijkt dat de participanten meer bereid zijn om te reageren op de vraag wat de drie sferen van de sociale basis van mensen betekenen: de persoonlijke sociale basis, de gemeenschappelijke sociale basis en de institutionele sociale basis, dan op de algemene vraag naar de betekenis van de sociale basis van mensen. De algemene vraag leidde tot aarzelingen en onsamenhangende reacties. In vergelijking met de algemene vraag naar de betekenis van de sociale basis van mensen, lijken de participanten meer houvast te hebben bij het beschrijven van deze drie sferen, omdat deze specifiek en concreter zijn.

Zoals beschreven in hoofdstuk 2, richt de persoonlijke sociale basis van mensen zich op het individu en zijn of haar eigen netwerk.

“Uiteindelijk begint het altijd bij jezelf, dat is natuurlijk ook het stukje eigen kracht, wat wij heel erg graag willen bevorderen. Vooral eerst kijken naar wat kan je zelf en wat kan je met je netwerk eromheen, voordat je gaat kijken naar wat kunnen anderen voor mij regelen of wat kan een instantie voor mij eh oplossen.” - P9

Daarbij is in hoofdstuk 2 tevens naar voren gekomen dat algemeen welbevinden binnen de persoonlijke sociale basis van belang is om mensen in staat te stellen om met de uitdagingen van het leven om te gaan en bij te dragen aan de gemeenschap. Uit de interviews komt het belang van algemeen welbevinden meerdere keren naar voren. Veel participanten benadrukken het belang van algemeen welbevinden binnen de persoonlijke sociale basis, waarbij zelfmanagementvaardigheden en het vermogen om hulp te vragen aan het eigen netwerk centraal staan.

“Ik denk dat het moet gaan om welbevinden, welzijn en welvaart. Welbevinden en welzijn gaan over bestaanszekerheid, mensen moeten ook zelfstandig kunnen leven, dus ik denk ook altijd aan definities van positieve gezondheid, dus in mogelijkheden denken van wat iemand nog kan, moet iemand zelfstandig kunnen uitvoeren en kunnen doen.” - P11

4.2.2 De gemeenschappelijke sociale basis

Wanneer er gevraagd wordt naar de betekenis van de gemeenschappelijke sociale basis, zijn de participanten het grotendeels eens. De gemeenschappelijke sociale basis omvat het gehele sociale netwerk waar mensen gebruik van kunnen maken als dat nodig is. Dit komt overeen met de bevindingen uit hoofdstuk 2. Participant 10 geeft enkele voorbeelden van hoe de gemeenschappelijke sociale basis eruitziet:

“Bijvoorbeeld omdat ze een buddy krijgen, bijvoorbeeld omdat ze bezoek krijgen van een vrijwilliger, bijvoorbeeld dat het belastingformulier wordt ingevuld.” - P10

Uit de interviews komt naar voren dat actieve deelname aan de gemeenschap van belang is voor de gemeenschappelijke sociale basis van mensen. Dit kan onder andere worden bereikt door lid te worden van een vereniging of vrijwilligerswerk te doen. Bovendien geeft een aantal participanten aan dat actieve betrokkenheid bij de gemeenschap ook van invloed is op de persoonlijke ontwikkeling en het opbouwen of onderhouden van een sociaal netwerk binnen de persoonlijke sociale basis van mensen. Deze bevinding benadrukt het belang van actieve deelname aan de gemeenschap voor de persoonlijke groei, en vormt een aanvulling op de bevindingen uit hoofdstuk 2.

“Dus ze ontvangen een dienst vanuit de gemeenschappelijke sociale basis zou je kunnen zeggen of dat ze deelnemen aan die gemeenschappelijke sociale basis, doordat ze bijvoorbeeld lid worden van een vereniging, zelf een buddy zijn en dat helpt je ook in je persoonlijke ontwikkeling.” - P10

Een aantal participanten benadrukt dat het ervaren van algemeen welbevinden voor individuen belangrijk is voordat mensen kunnen participeren in de gemeenschap. Sommige participanten merken op dat het echter de eigen keuze is van mensen om al dan niet te participeren, omdat sommige mensen minder behoefte hebben aan sociaal contact. Inwoners zouden hierin vrij moeten zijn.

Uit de interviews blijkt ook dat de persoonlijke sociale basis wordt gevormd door familie en goede vrienden die met je meegaan in je levenspad, terwijl de gemeenschappelijke sociale basis kan veranderen omdat deze betrekking heeft op een specifieke buurt of wijk, evenals de institutionele sociale basis.

“Dus dat een klein groepje hoort dan zeg maar bij je persoonlijke sociale basis en de gemeenschappelijke sociale basis is dus eigenlijk de kringen waarin je, je beweegt.” - P2

4.2.3 De institutionele sociale basis

Uit de interviews blijkt dat de institutionele sociale basis zich richt op ondersteuningsmogelijkheden voor de gemeenschappelijke sociale basis van mensen. Dit komt overeen met de bevindingen die in hoofdstuk 2 naar voren kwamen. Het wijst erop dat de institutionele sociale basis gericht is op het creëren van een infrastructuur en mechanismen die de gemeenschappelijke sociale basis van mensen ondersteunen en versterken. Deze bevindingen sluiten aan bij de literatuur die in hoofdstuk 2 is besproken over de institutionele sociale basis.

“Je hebt soms instituties nodig, wat er binnen de wijk gebeurt daar heb je soms ook instituties voor nodig om wat er binnen een wijk gebeurt op gang te houden.” - P11

4.3 Sociale kwaliteit

Hoofdstuk 2 benadrukt het belang van sociale kwaliteit in een buurt of wijk als een essentieel element voor het opbouwen van een sterke sociale basis van mensen. Het thema ‘sociale kwaliteit’ richt zich specifiek op het belang van mogelijkheden voor mensen om deel te nemen aan het sociale

leven. Dit is van cruciaal belang, omdat het welzijn van mensen daardoor wordt verbeterd en mensen in staat worden gesteld om bij te dragen aan de gemeenschap. Vier deductieve codes zijn opgesteld op basis van de vier voorwaarden van Verharen (2019): sociaaleconomische zekerheid, sociale inclusie, sociale cohesie en sociale empowerment. Uit de interviews met de participanten komt duidelijk naar voren dat deze vier voorwaarden van groot belang zijn. Meerdere participanten benadrukken dat het moeilijk is om een sterke sociale basis van mensen te creëren als een van deze voorwaarden niet wordt vervuld. Participant 10 geeft bijvoorbeeld aan dat wanneer mensen veel hulp vragen of nodig hebben, het moeilijk kan zijn om tegelijkertijd anderen te helpen.

“Die mensen zitten daar zo in de problemen als het gaat om zelfredzaam, financiële problemen, multi-problemen. Dat het moeilijk is vanuit die wijk om echt zelfstandig een goede wijk te zijn. Dat men ook niet meer door de eigen situatie heen kan kijken om iets voor een ander te betekenen en als iedereen heel hulbevangen is, dan is het heel lastig om dat samen te doen.” - P11

Van de vier voorwaarden van sociale kwaliteit worden sociaaleconomische zekerheid en sociale empowerment consequent genoemd als de meest belangrijke aspecten. Participanten geven aan dat de basisbehoeften van mensen eerst vervuld moeten worden voordat ze in staat zijn om bij te dragen aan de gemeenschap. Bovendien is het van belang dat er in buurten of wijken mogelijkheden worden gecreëerd waar mensen zich kunnen ontplooiën en hun talenten kunnen ontwikkelen.

“Een duurzame huisvesting, eh dat dat is denk ik al nummer één, als dat er al niet is dan wordt het wel heel lastig.” - P1

‘Zich kunnen ontplooiën, zich prettig voelen, zich thuis voelen, zichzelf kunnen ontwikkelen en mee kunnen doen aan de samenleving.’ - P1

Op basis van de interviews is er een inductieve code, genaamd ‘maatwerk’, toegevoegd aan het thema ‘sociale kwaliteit’. Verschillende participanten benadrukken namelijk dat de sociale kwaliteit van mensen sterk subjectief is. Dit houdt in dat de behoeften van mensen kunnen variëren, bijvoorbeeld in de omvang van hun sociale netwerk. Dit maakt de interpretatie van het begrip ‘sociale kwaliteit’ uitdagend en complex, waarbij maatwerk een belangrijke rol speelt.

“Sociale kwaliteit en je persoonlijke sociale basis, hoe micro het dan ook gaat, hoe meer het ook gaat verschillen he. Mensen hebben verschillende voorkeuren. Dus de kwaliteit gaat ook

over maatwerk, dat je hulp kan bieden of ondersteuning kan bieden, die op dat moment zeg maar het beste bij de persoon past.” - P3

4.4 De rol van inwoners, zorgprofessionals en de overheid

Het thema ‘rollen’ heeft betrekking op de functies van belangrijke actoren in de sociale basis van mensen. Gebaseerd op hoofdstuk 2 zijn er drie deductieve codes ontwikkeld die betrekking hebben op de rol van inwoners, zorgprofessionals en de overheid. De ervaringen en percepties van de participanten van de interviews vertonen enige variatie. In de eerste plaats richt de rol van de inwoner zich voornamelijk op het hebben van een zinvolle dagbesteding en het actief bijdragen aan de gemeenschap, wat overeenkomt met de bevindingen uit hoofdstuk 2. Desalniettemin benadrukt een aantal participanten dat dit niet verplicht zou moeten zijn en dat de vrijheid van het individu voorop moet staan, wat een aanvulling vormt op de bevindingen uit hoofdstuk 2.

“Maar het lastige eraan is dat je kan niet de bewoners opdragen voor kom eens met een idee voor dit of dat, dat moet bottom up ontstaan.” - P3

“Ja nou ik heb dus heel erg de opvatting van mensen hebben het recht om te zijn wie ze willen zijn.” - P3

Ten tweede benoemen de participanten dat de rol van zorgprofessionals voornamelijk bestaat uit het activeren, motiveren en stimuleren van inwoners, zodat zij beschikken over een voldoende mate van welbevinden en zelfmanagementvaardigheden. Het is daarbij belangrijk om de regie bij de inwoners te laten en niet te veel zorgtaken over te nemen, maar juist hun eigen kracht te bevorderen. Sommige participanten benadrukken echter het belang van competente zorgprofessionals binnen de sociale basis van mensen, aangezien sommige individuen daadwerkelijk behoefte hebben aan zorgondersteuning. Het belang van deze rol mag niet onderschat worden.

“Volgens mij helpt het als bekwame professionals aan het werk zijn, gewoon in de sociale werkelijkheid, buiten in het veld met het voortdurend in de positie brengen van mensen in het zelf te kunnen.” - P7

Ten derde richt de rol van de overheid zich voornamelijk op het financieren en faciliteren van de sociale basis van mensen, wat in lijn is met de bevindingen uit hoofdstuk 2. Dit impliceert dat de overheid ondersteuningsmogelijkheden en initiatieven moet faciliteren, zoals het realiseren van

ontmoetingsplekken. Door middel van ontmoetingsplekken kunnen inwoners op een toegankelijke en laagdrempelige manier een sociaal netwerk opbouwen. Hierbij geeft een aantal participanten aan dat de overheid niet te veel betrokken moet zijn bij de organisatie van de sociale basis van mensen. Anderzijds benadrukken andere participanten dat niet alle inwoners de capaciteit hebben om beslissingen te nemen en de organisatie van de sociale basis van mensen zelfstandig te regelen. Dit vormt een belangrijk aspect dat een aanvulling vormt op de bevindingen uit hoofdstuk 2.

“Hoe richt je eigenlijk een open ruimte in, dat mensen daar ook willen verblijven en dat er ook ontmoetingen plaatsvinden, zodat er ook iets ontstaat van sociaal kapitaal.” - P3

“Daar moet ook niet de illusie hebben dat wij alles zelf kunnen regelen in de stad.” - P11

4.5 Het vormgeven van het versterken van de sociale basis van mensen

Het thema ‘het vormgeven van het versterken van de sociale basis’ richt zich op de percepties van de participanten over hoe de sociale basis van mensen versterkt kan worden. Hierbij worden belangrijke aspecten genoemd die een rol spelen bij het vormgeven van het versterken van de sociale basis van mensen. Op basis van de interviews is er een inductieve code, genaamd ‘demedicalisering’ gecreëerd. Een aantal participanten benadrukt het belang van demedicalisering. Dit impliceert dat sommige uitdagingen als natuurlijk onderdeel van het leven gezien moeten worden, in plaats van als medische kwesties. Het is van belang om met mensen in het sociale netwerk te praten over de moeilijkheden die het leven met zich meebrengt. Door deze problemen bespreekbaar te maken binnen het sociale netwerk, kan professionele zorg worden vermeden.

“Maak het wat meer normaal en maak het bespreekbaar, in plaats van dat je het direct gaat medicaliseren.” - P2

“Praat er dan over met de mensen om je heen.” - P2

“Want ook heel veel vragen, zijn ook welzijn gerelateerd en niet precies medisch.” - P9

Daarnaast is er op basis van de interviews de inductieve code ‘ruimtelijke ordening’ gecreëerd. De meeste participanten benadrukken het belang van ruimtelijke ordening. De inrichting van buurten en wijken speelt een belangrijke rol bij het creëren van sociale verbindingen. Het is essentieel dat er

voldoende ontmoetingsplaatsen zijn die op verschillende manieren mensen in staat stellen zichzelf te ontplooien en anderen te ontmoeten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan diverse sportverenigingen.

“Hetzelfde geldt natuurlijk voor ruimtelijke ordening, hoe ontwerpen we steden en dorpen en wat zijn de voorzieningen op het platteland? Om daarover na te denken, van hoe richt je dat in, zodat die sociale verbindingen dan uiteindelijk ontstaan.” - P2

Ten slotte is er op basis van de interviews de inductieve code ‘sociaal kapitaal’ gecreëerd. Een aantal participanten benoemt het belang van het hebben van sociaal kapitaal. Dit impliceert dat mensen waarde hechten aan het hebben van diverse sociale contacten. Participant 3 benadrukt bijvoorbeeld dat het belangrijk is dat mensen verschillende soorten sociale contacten hebben. Dit zorgt ervoor dat mensen sociale steun ervaren en verbindingen hebben om middelen en informatie te ontvangen. Deze middelen en informatie kunnen mensen helpen vooruit te komen in het leven, bijvoorbeeld bij het vinden van werk. Het belang van sociaal kapitaal vormt een belangrijke aanvulling op de bevindingen uit hoofdstuk 2. Het benadrukt de rol van sociale netwerken en de voordelen die ze kunnen bieden in termen van ondersteuning en toegang tot hulpbronnen en informatie.

“Dat het ook goed is om zo verschillende soorten contacten te hebben die ook buiten je netwerk liggen, dus dat je meer naar de soort bridging social capital gaat, die eigenlijk jou linken aan andere netwerken, waar andere vormen van informatie beschikbaar zijn, waardoor je in je leven je makkelijker en sneller doelen kan bereiken. Dus je komt bij nieuwe informatie bij nieuwe netwerken, waardoor je weer vooruitkomt in het leven en tegelijkertijd zijn er heel veel mensen die de bonding social capital belangrijk vinden. Mensen die dichtbij je staan en een vorm van zingeving kunnen bieden om de dag door te komen. Als je een schouder nodig hebt om op uit te huilen als er iets gebeurt, dat zijn ook wel belangrijke dingen.” - P3

4.6 Uitdagingen voor het versterken van de sociale basis

In het kader van het vormgeven van het versterken van de sociale basis van mensen zijn er diverse uitdagingen te overwinnen. Het thema ‘uitdagingen’ gaat hierover. Uit hoofdstuk 2 blijkt dat gezondheidsverschillen binnen een samenleving een grote uitdaging vormen bij het realiseren van een sterke sociale basis van mensen. Gezondheidsverschillen kunnen zorgen voor een verdeling van de samenleving in groepen. Bovendien blijkt dat het zorgen voor een goede samenwerking tussen inwoners, zorgprofessionals en de overheid eveneens een uitdaging is in dit streven naar het

versterken van de sociale basis van mensen. Deze uitdagingen worden ook benadrukt door de participanten van de interviews. Daarnaast worden er door de participanten nog andere uitdagingen genoemd.

Een eerste uitdaging bij het versterken van de sociale basis van mensen heeft te maken met financiering. De participanten geven aan dat investeringen in de sociale basis financiële middelen vereisen, wat echter betekent dat er elders bezuinigd moet worden door de overheid. Desondanks zijn de meeste participanten van mening dat deze investeringen op lange termijn renderen, aangezien mensen dan minder gebruik maken van geïndiceerde zorg. Dit maakt de investering de moeite waard.

“Ja en ik ben er wel van overtuigd dat als de sociale basis niet sterk is, dat er dan veel meer gebruik gemaakt wordt van, nou ja geïndiceerde zorg of zorgverzekering of eh nou ja andere voorzieningen.” - P11

Een tweede uitdaging bij het vormgeven van het versterken van de sociale basis van mensen heeft te maken met de huidige structuur van de samenleving. De participatiesamenleving is gericht op het idee dat het succes en geluk van mensen afhangen van individuele prestaties. Sommige participanten benadrukken dat er een cultuuromslag nodig is, waarbij er van een individualistische samenleving naar een collectivistische samenleving gegaan moet worden, waarin mensen meer naar elkaar omkijken. Voorzieningen en initiatieven dienen toegankelijk te zijn voor iedereen, en niet alleen voor degenen die het al goed hebben, zoals een dure sportschool in een buurt waar alleen welgestelde mensen gebruik van kunnen maken. Het is van belang dat de samenleving inclusief is, zoals participant 4 aangeeft, waarbij het er niet toe doet waar iemand woont, hoeveel geld iemand heeft of welke beperkingen iemand mogelijk heeft.

“Ik denk wel dat er een cultuuromslag nodig is, omdat we wel vast gaan lopen in dit land als we het allemaal individueel, naar onszelf ons eigen leven mee bezig zijn.” - P8

“Als het je op een of andere manier lukt om plekken te organiseren, waar mensen met allerlei verschillende achtergronden of statuspositie elkaar ontmoeten en dat gesprek wat in goede banen te leiden, waar nodig, dan bestaat wel de kans dat mensen iets prettiger met elkaar samenleven, dat daar weer iets nieuws kan ontstaan.” - P7

Een derde uitdaging betreft de rol van de overheid bij het faciliteren van de persoonlijke sociale basis van mensen. Hoewel de overheid een belangrijke rol kan spelen bij het faciliteren van de

gemeenschappelijke en de institutionele sociale basis van mensen, blijkt dat het lastig is om op persoonlijk niveau veel te faciliteren. De participanten benadrukken dat acties met betrekking tot de persoonlijke sociale basis van mensen voornamelijk vanuit de inwoners zelf moeten komen, bijvoorbeeld door het initiëren van ideeën en alternatieven in de buurt. Het enige wat de overheid kan doen, is mensen motiveren en activeren om met deze ideeën en initiatieven te komen, bijvoorbeeld door middel van informatieavonden.

4.7 Toekomstbeeld

Het thema 'toekomstbeeld' richt zich op de belangrijke aspecten die moeten worden overwogen om een sterke sociale basis van mensen te creëren, zoals de inrichting van de participatiesamenleving. Het is van belang om naar de toekomst te kijken bij het vormgeven van de sociale basis van mensen, zodat er een duurzame en veerkrachtige samenleving gecreëerd kan worden die goed is voorbereid op de mogelijke uitdagingen van het leven.

Ten eerste noemen de participanten verschillende interventies die geschikt zijn om de zorg laagdrempelig en toegankelijk te organiseren, zoals Welzijn op Recept en Kunst op Recept genoemd door participant 6.

Ten tweede komen de participanten met verschillende ideeën om de sociale basis van mensen te versterken, waarbij meer betrokkenheid van de inwoners bij het vormgeven van hun wijk of buurt van groot belang is.

“Want op het moment dat je iets klaar hebt wat ons niet bevalt, of het nou mooi is of wel of niet gelukt is, dan gaan wij namelijk in discussie met gemeente om het feit dat wij niet betrokken zijn en om het feit dat we niet betrokken zijn vinden we van alles van de resultaten, als je mij deelgenoot maakt aan de voorkant van wat hier moet komen en ik mag meebeslissen en meebesluiten over de investeringen dan kan je, je als gemeente ook verantwoordelijk houden van als dit er staat, kan je als burger nooit zeggen ja vind ik niet mooi, vind ik niet goed, want immers ik ben aan de voorkant betrokken geweest.” - P11

Ten derde wordt opgemerkt dat de overheid al bezig is met het versterken van de sociale basis van mensen door middel van initiatieven en ondersteuningsmogelijkheden, maar dat er nog veel potentieel onbenut blijft. Participant 11 benadrukt dat er nog veel winst te behalen valt door beter gebruik te maken van de bestaande sociale basis van mensen, maar dat mensen elkaar niet altijd weten te vinden.

Ten vierde is het van belang om rekening te houden met de vergrijzing, waarbij meer ouderen meer zorg nodig hebben in de toekomst. Sommige participanten benadrukken dat vitale ouderen juist veel kunnen bijdragen aan de sociale basis van mensen.

“We worden met elkaar steeds ouder, dus er zijn ook mensen die met pensioen gaan en er zijn ook mensen die eh kijk, gelukkig zijn er steeds meer vitale ouderen, daar kun je ook gebruik van maken of nou ja gebruik van maken, het zou fijn zijn als ze dat zelf willen, dat die mogelijkheid er is, dat ze nog een bijdrage kunnen leveren.” - P4

Ten vijfde is er volgens de participanten veel te winnen door jongeren op een positieve manier te betrekken bij de sociale basis van mensen, bijvoorbeeld door het faciliteren van ontmoetingsplekken en activiteiten na schooltijd. Dit kan jongeren enthousiast maken om bij te dragen aan de gemeenschap.

Tot slot is er volgens de participanten nog veel potentieel voor vrijwilligerswerk. Wanneer vrijwilligerswerk aantrekkelijker wordt gemaakt, wordt het voor mensen gemakkelijker om op een laagdrempelige en toegankelijke manier bij te dragen aan de gemeenschap, ondanks eventuele tekorten.

Hoofdstuk 5. Conclusie en discussie

Deze scriptie is gericht op de percepties en ervaringen van professionals die werkzaam zijn in het sociale domein en zich bezighouden met het versterken van de sociale basis van mensen. In hoofdstuk 1 was te lezen dat het ten eerste van belang is om te achterhalen wat professionals verstaan onder de sociale basis van mensen, omdat het een onduidelijk concept is. Ten tweede was het van belang om te achterhalen hoe het versterken van de sociale basis het beste vormgegeven kan worden. In dit hoofdstuk wordt een conclusie gegeven over de bevindingen en wordt nagegaan in hoeverre de onderzoeksvragen zijn beantwoord. Daarbij wordt er een aantal discussiepunten benoemd. Ten slotte wordt er een aantal aanbevelingen weergegeven voor professionals in het sociale domein die zich bezighouden met het versterken van de sociale basis van mensen.

5.1 Conclusie

In dit onderzoek stond de volgende probleemstelling centraal: *“wat verstaan professionals onder de sociale basis van mensen en hoe kan volgens professionals het versterken van de sociale basis van mensen het beste vormgegeven worden?”*. In hoofdstuk 1 is besproken dat de sociale basis van mensen een breed begrip is, dat professionals in het sociale domein op verschillende manieren definiëren of interpreteren. Om meer duidelijkheid te bieden over de sociale basis van mensen, werden in hoofdstuk 2 drie sferen van de sociale basis van mensen uitgelegd: de persoonlijke, gemeenschappelijke en institutionele sociale basis (Britt et al., 2022; Movisie, 2023). Om de hoofdvraag te beantwoorden, zijn er vier deelvragen opgesteld en onderzocht via semigestructureerde interviews met 12 professionals in het sociale domein.

De eerste vraag luidde als volgt: *“wat verstaan professionals onder de sociale basis van mensen?”*. Tijdens de interviews is het gespreksmodel ‘sociale basis’ gebruikt om het gesprek op te starten en dieper in te gaan op de drie sferen van de sociale basis (Britt et al., 2022; Movisie, 2023). De meeste participanten benoemden zoals ook weergegeven in het model dat de persoonlijke sociale basis van mensen draait om het individu en zijn of haar sociale netwerk. De gemeenschappelijke sociale basis van mensen heeft betrekking op zowel het individu als de gemeenschap waarin deze persoon zich bevindt, zoals een buurt of wijk. De institutionele sociale basis van mensen omvat de instituties die nodig zijn om de gemeenschappelijke sociale basis te ondersteunen, zoals vrijwilligerssteunpunten of ontmoetingsplekken. Een opvallend aspect dat naar voren kwam tijdens de gesprekken over de betekenis van de sociale basis, is dat de participanten hebben benoemd dat de persoonlijke sociale basis van mensen vaak met hen meebeweegt, zelfs als ze bijvoorbeeld naar een andere locatie verhuizen, denk aan familie of goede vrienden. Daarentegen kan de

gemeenschappelijke sociale basis veranderen, omdat deze betrekking heeft op een buurt of wijk, evenals de institutionele sociale basis.

Op basis van de uitkomsten van de interviews kan gesteld worden dat de drie sferen van de sociale basis van mensen bijdragen aan meer verduidelijking rondom het begrip 'sociale basis'. Het concept van samenredzaamheid komt naar voren als antwoord op de vraag hoe professionals de sociale basis van mensen beschouwen. Participanten benadrukten het belang van sociale contacten in de directe omgeving en het bieden van laagdrempelige hulp aan elkaar. Het is opvallend dat de participanten het perspectief van anderen benutten, vooral gericht op kwetsbare mensen in de samenleving, terwijl de sociale basis eigenlijk voor alle individuen geldt. Iedereen heeft behoefte aan een sociale basis en sociale steun.

De tweede vraag luidde als volgt: *“wat is volgens professionals nodig voor een sterke sociale basis van mensen?”*. Uit de interviews zijn verschillende elementen naar voren gekomen die volgens de participanten van essentieel belang zijn voor het creëren van een sterke persoonlijke, gemeenschappelijke en institutionele sociale basis van mensen. Voor een sterke persoonlijke sociale basis is het van belang dat individuen een algemeen gevoel van welbevinden ervaren. De participanten benoemen het belang van algemeen welbevinden, waarbij het belang van het vervullen van basisbehoeften naar voren kwam, evenals het belang van zelfstandig participatie in de eigen omgeving. Deze bevinding stemt overeen met de Sociale Productie Functie Theorie van Lindenberg (1996), die stelt dat het vervullen van zowel fysieke en sociale behoeften essentieel is voor algemeen welbevinden. Bovendien benadrukten de participanten het belang van het bezitten van vaardigheden om effectief met hulpbronnen om te gaan die kunnen bijdragen aan het vervullen van sociale en fysieke behoeften. Dit sluit aan bij de Zelf-Management-van-Welbevinden theorie van Steverink (2019), waarin wordt benadrukt dat zelfmanagementvaardigheden van cruciaal belang zijn bij het omgaan met uitdagingen van het leven en het kunnen terugvallen op het sociale netwerk.

Wat betreft een sterke gemeenschappelijke sociale basis, blijkt uit zowel de interviews als de literatuur van Verharen (2019) dat de vier voorwaarden van sociale kwaliteit van groot belang zijn voor een sterke sociale basis van mensen. Allereerst moeten de basisbehoeften van mensen worden vervuld, zoals het hebben van onderdak. Ten tweede is het belangrijk dat er ontmoetingsplekken beschikbaar zijn waar mensen met elkaar in contact kunnen komen. Ten derde is het van belang dat deze ontmoetingsplekken op een inclusieve manier worden georganiseerd, ongeacht of iemand wel of geen beperkingen heeft. Ten vierde is het essentieel dat mensen de mogelijkheid hebben om zichzelf te ontplooiën binnen de gemeenschappelijke sociale basis van mensen. Opmerkelijk is dat de participanten ook benadrukten dat maatwerk belangrijk is, omdat de behoeften van mensen sterk kunnen verschillen.

De institutionele sociale basis van mensen speelt een belangrijke rol bij het faciliteren van ontmoetingen tussen mensen en het creëren van mogelijkheden voor persoonlijke ontwikkeling, zoals het lid worden van een vereniging die past bij de interesses van een individu of het verrichten van vrijwilligerswerk. Dit kan worden bereikt door het aanbieden van ondersteuning aan verenigingen of vrijwilligerswerk, waarbij mensen worden gestimuleerd en ondersteund. Deze bevindingen worden ondersteund door wat Britt et al. (2022) en Movisie (2023) hebben geschreven over de institutionele sociale basis van mensen. Volgens Britt et al. (2022) en Movisie (2023) bestaat de institutionele sociale basis uit toegankelijke instellingen en voorzieningen waar individuen gebruik van kunnen maken wanneer dat nodig is. Op basis van de uitkomsten van de interviews kan worden geconcludeerd dat een sterke persoonlijke, gemeenschappelijke en institutionele sociale basis van mensen afhankelijk is van verschillende factoren, waaronder algemeen welbevinden, zelfmanagementvaardigheden, sociale kwaliteit en institutionele ondersteuning, wat bijdraagt aan kennis die nodig is voor het vormgeven van een sterke sociale basis. Movisie (2023, 12 juni) heeft inmiddels een lijst met effectieve interventies voor het versterken van de sociale basis samengesteld. Deze interventies zijn gericht op de verschillende sferen van de sociale basis, om alle doelgroepen te bereiken. Voorbeelden van interventies zijn 'buurtcirkels' en 'community support', die zich richten op mensen in een kwetsbare situatie en hen de mogelijkheid bieden om van elkaar te leren en hun sociale netwerk te versterken, om de persoonlijke sociale basis van mensen te versterken. Daarnaast wordt ook de interventie GRIP&GLANS, zoals besproken in hoofdstuk 2, opgenomen in de lijst. Deze interventie richt zich op het bevorderen van zelfmanagementvaardigheden en het welbevinden van mensen (Steверink, 2009).

De derde vraag luidde als volgt: *"wat is de rol van de inwoners, zorgprofessionals en de overheid bij het versterken van de sociale basis van mensen?"*. Uit de interviews blijkt dat actieve betrokkenheid van inwoners van essentieel belang is voor het versterken van de sociale basis van mensen, waarbij het stimuleren van actieve deelname aan de gemeenschap een belangrijk rol speelt. Dit kan worden bereikt door bijvoorbeeld lid te worden van een vereniging of vrijwilligerswerk te doen in de buurt of wijk. Deze bevinding wordt ondersteund door Movisie (2023) in hoofdstuk 2, waarin het belang van actieve deelname van inwoners in een buurt of wijk wordt benadrukt. Daarnaast kwam tijdens de interviews naar voren dat het vergroten van zeggenschap van inwoners bij het vormgeven van de gemeenschap van belang is, zodat aan de behoeften van inwoners wordt voldaan en zij actief kunnen deelnemen aan de gemeenschap. Dit wordt bevestigd door IZA (2022) in hoofdstuk 2. Desalniettemin werd tijdens de interviews het belang van de vrijheid van het individu benoemd. Sommige mensen hebben minder behoefte aan sociaal contact dan anderen. Actieve deelname moet daarom geen verplichting worden.

Wat betreft de rol van zorgprofessionals, is uit de interviews gebleken dat zij een belangrijke rol spelen in preventieve en ondersteunende zorg, wat ook wordt benadrukt door IZA (2022) in hoofdstuk 2. Tijdens de interviews benadrukten de participanten ook het belang van preventieve zorg. Daarbij gaven zij aan dat zorgprofessionals individuen ook moeten activeren, motiveren en stimuleren, zodat mensen over voldoende zelfmanagementvaardigheden beschikken. Wat een aanvulling is op de preventieve en ondersteunende zorg zoals benoemd door IZA (2022).

Ten slotte speelt de overheid een belangrijke rol bij het faciliteren en realiseren van ondersteuningsmogelijkheden en initiatieven, zoals het creëren van ontmoetingsplekken (Britt et al., 2022; Movisie, 2023). Bovendien is het belangrijk dat de overheid zeggenschap geeft aan inwoners, zodat zij kunnen bijdragen aan de besluitvorming van het vormgeven van een buurt of wijk (SCP, 2021). Deze rol van de overheid werd bevestigd door Britt et al. (2022), Movisie (2023) en SCP (2021). Kortom, inwoners, zorgprofessionals en de overheid spelen allen een belangrijke rol bij het versterken van de sociale basis van mensen. Uit de interviews blijkt dat een goede samenwerking tussen deze actoren essentieel is voor het streven naar een inclusieve en veerkrachtige samenleving. Interessant is dat de participanten benadrukken dat de rol van jongeren en vitale ouderen nog meer nadruk kan krijgen bij het versterken van de sociale basis van mensen. Volgens een aantal participanten zijn jongeren vaak bereid om bij te dragen aan de gemeenschap, en vitale ouderen kunnen ook actief deelnemen aan de gemeenschap door middel van bijvoorbeeld vrijwilligerswerk. Het is waardevol om deze rol meer naar voren te laten komen.

Ten slotte luidde de vierde vraag als volgt: *“wat zijn volgens professionals de uitdagingen en beperkingen bij het versterken van de sociale basis van mensen?”*. Tijdens de interviews kwamen verschillende uitdagingen naar voren die van invloed zijn op het versterken van de sociale basis van mensen. Een belangrijke uitdaging is het bestaan van gezondheidsverschillen in de samenleving. Gezondheidsverschillen kunnen zorgen voor een verdeling van de samenleving in groepen, waardoor de sociale cohesie afneemt. Deze uitdaging is reeds besproken in hoofdstuk 2 door Putnam (2000) en RVS (2020). Daarnaast benoemden de participanten de uitdaging van het tot stand brengen van een goede samenwerking tussen inwoners, zorgprofessionals en de overheid een uitdaging is voor een sterke sociale basis van mensen. Hierbij is het belangrijk dat de overheid niet de regie overneemt, maar dat er ruimte is voor eigen initiatief en verantwoordelijkheid van inwoners. Deze uitdaging werd eveneens aangestipt in hoofdstuk 2 door SCP (2019).

Een andere belangrijke uitdaging die naar voren kwam tijdens de interviews, is de financiering van een sterke sociale basis van mensen. De participanten benadrukten dat investeren in een sterke sociale basis van mensen zeker de moeite waard is, maar dat dit vaak betekent dat er elders bezuinigd moet worden. Het maken van keuzes op dit gebied wordt als lastig gezien. Bovendien gaven de participanten aan dat de huidige samenleving sterk gericht is op individualisme,

terwijl een sterke sociale basis van mensen juist een collectivistische samenleving vereist, waarin omkijken naar elkaar als een belangrijke waarde wordt beschouwd. Op basis van deze bevindingen kan geconcludeerd worden dat er verschillende uitdagingen en beperkingen zijn bij het versterken van de sociale basis van mensen. Deze omvatten onder andere gezondheidsverschillen, het zorgen voor een goede samenwerking tussen inwoners, zorgprofessionals en de overheid, financiële overwegingen, het stimuleren van een collectivistische samenleving in plaats van een individualistische samenleving. Doordat deze uitdagingen in kaart zijn gebracht, kunnen er stappen ondernomen worden om de uitdagingen aan te pakken.

5.2 Sterke en zwakke punten

Een sterk punt van deze scriptie betreft de diversiteit in de achtergrond van de participanten. Het betrekken van zowel beleidsprofessionals als praktijkprofessionals uit verschillende delen van Nederland draagt bij aan een breder perspectief en een gevarieerde verzameling van ervaringen en inzichten. Dit helpt bij het begrijpen van wat professionals verstaan onder de sociale basis van mensen en hoe het versterken van de sociale basis het beste vormgegeven kan worden.

Desalniettemin is het aantal participanten een beperking van het onderzoek. In dit onderzoek zijn twaalf interviews afgenomen, wat een relatief laag aantal is voor een kwalitatief onderzoek. Hoewel er tijdens het onderzoek sprake was van saturatie, waarbij er geen nieuwe informatie meer naar boven kwam na het twaalfde interview, is het raadzaam om bij vervolgonderzoek meer participanten te betrekken om de kwaliteit en generaliseerbaarheid van de bevindingen verder te waarborgen. Een groter aantal participanten kan leiden tot een diepgaander begrip van het onderwerp. Hierdoor kan het onderzoek meer representatief zijn voor verschillende contexten, en kunnen de resultaten beter worden gegeneraliseerd naar een bredere populatie.

De tweede beperking betreft de analyse van de data. In dit onderzoek zijn de data geanalyseerd door de onderzoeker zelf. Een mogelijke verbetering van het onderzoek zou kunnen zijn om een tweede codeur in te schakelen om de intercodeurbetrouwbaarheid te waarborgen. Dit zou resulteren in een zorgvuldigere werkwijze en een verhoogde betrouwbaarheid van het onderzoek. Door de betrokkenheid van een tweede codeur zouden ten eerste eventuele andere bevindingen kunnen worden opgemerkt die de onderzoeker mogelijk over het hoofd heeft gezien. Ten tweede kan een tweede codeur zorgen voor de nauwkeurigheid van de analyses. Er kunnen mogelijke vertekeningen of vooroordelen van één enkele onderzoeker worden verminderd. Een aanbeveling zou zijn om bij vervolgonderzoek een tweede codeur te betrekken om te zorgen voor zorgvuldigere en betrouwbaardere analyses.

De derde beperking betreft de focus op sociale kwaliteit in dit onderzoek. Uit de literatuur is gebleken dat sociale kwaliteit bestaat uit vier voorwaarden en dat aan deze voorwaarden moet worden voldaan om een sterke sociale basis van mensen te creëren. Daarentegen is tijdens de interviews naar voren gekomen dat een sterke sociale basis ook kan bijdragen aan een hogere mate van sociale kwaliteit in een buurt of wijk. Dit heeft geleid tot verwarring omtrent de relatie tussen sociale kwaliteit en een sterke sociale basis, namelijk of sociale kwaliteit leidt tot een sterke sociale basis, of dat een sterke sociale basis juist zorgt voor een hoge mate van sociale kwaliteit. Verder onderzoek naar de relaties tussen sociale kwaliteit en een sterke sociale basis kan bijdragen aan een beter begrip van dit proces en kan helpen bij het vormgeven van een sterke sociale basis van mensen.

De vierde beperking betreft de complexiteit van het onderwerp. Zowel het literatuuronderzoek als de interviews hebben duidelijk aangetoond dat het begrip 'sociale basis' onduidelijk is. Door de sociale basis op te delen in drie afzonderlijke sferen ontstaat er enige verheldering met betrekking tot dit begrip. Desalniettemin blijft het een groot en complex onderwerp dat verdere verduidelijking vraagt. Het opdelen van de persoonlijke, gemeenschappelijke en institutionele sferen biedt een structuur voor het analyseren van de verschillende elementen die de sociale basis van mensen vormen. Dit kan helpen bij het onderzoeken van de onderlinge relaties binnen elke sfeer. Het is echter belangrijk op te merken dat de sociale basis van mensen een complex en veelzijdig begrip is, waarbij de sferen onderling verbonden zijn en beïnvloed worden. Het begrijpen van de onderlinge relaties tussen de sferen is belangrijk voor het begrijpen van de sociale basis van mensen en hoe deze het beste vormgegeven kan worden. Een aanbeveling zou zijn om een diepgaander onderzoek binnen elke sfeer van de sociale basis van mensen te verrichten. Dit kan bijdragen aan een beter begrip van de sociale basis van mensen, bijvoorbeeld het identificeren hoe de sferen zich tot elkaar verhouden en hoe ze elkaar beïnvloeden.

5.3 Aanbevelingen voor professionals in het sociale domein

Voor professionals en organisaties die zich bezighouden met het versterken van de sociale basis van mensen, is er een aantal belangrijke aanbevelingen te benoemen. Ten eerste is het raadzaam om het potentieel dat al aanwezig is in een buurt of wijk te benutten. Uit de interviews is gebleken dat er al veel positieve ontwikkelingen plaatsvinden richting een sterke sociale basis van mensen. Dit kan worden bereikt door het inventariseren van wat er al georganiseerd is en optimaal gebruikmaken van bestaande voorzieningen en initiatieven. Zorg ervoor dat mensen elkaar op een laagdrempelige en toegankelijke manier kunnen vinden en op de hoogte zijn van beschikbare voorzieningen en initiatieven waar zij gebruik van kunnen maken. Denk bijvoorbeeld aan het opzetten van een centraal informatiepunt waar mensen alle relevante informatie kunnen vinden.

Ten tweede is het essentieel om aandacht te besteden aan de verwarring en onduidelijkheid die ontstaat door het gebruik van de term 'sociale basis'. Om effectief te zijn in het versterken van de sociale basis van mensen, is het belangrijk om ervoor te zorgen dat mensen het over hetzelfde hebben. Het is daarbij belangrijk dat wanneer mensen spreken over de sociale basis, zij duidelijk aangeven wat zij precies bedoelen, bijvoorbeeld door te verwijzen naar de drie sferen van de sociale basis. Dit kan ervoor zorgen dat alle betrokken professionals op één lijn zitten en effectief kunnen samenwerken bij het versterken van de sociale basis van mensen.

Tot slot is het van belang om samenwerking te stimuleren tussen inwoners, zorgprofessionals en de overheid. Het samenwerken bij het versterken van de sociale basis van mensen kan leiden tot een efficiënte en effectieve aanpak, waarbij verschillende expertise en hulpbronnen worden gecombineerd. Denk hierbij aan de kennis en ervaringen van zorgprofessionals, de ideeën en het sociale netwerk van inwoners, en de middelen en ondersteuning van de overheid. Het betrekken van inwoners bij het vormgeven en uitvoeren van initiatieven is cruciaal voor het creëren van een inclusieve en voldoeninggevendende sociale basis van mensen. Hierbij is het ook belangrijk om de rol van jongeren en ouderen te belichten en met hen samen te werken.

Door het benutten van het bestaande potentieel, het creëren van een gemeenschappelijk begrip en het bevorderen van samenwerking, kunnen professionals en organisaties concrete stappen zetten om de sociale basis van mensen daadwerkelijk te versterken en bij te dragen aan het bevorderen van het welzijn en de veerkracht van individuen en gemeenschappen.

Literatuur

- Alasuutari, P. (2013). *Researching culture: qualitative method and cultural studies*. Sage.
- Babones, S. J. (2008). Income inequality and population health: correlation and causality. *Social Science & Medicine*, 66(7), 1614-1626. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2007.12.012>
- Bartley, M. (2004). *Health inequality: an Introduction to concepts, theories and methods*. John Wiley & Sons.
- Boeije, H., & Bleijenbergh, I. (2019). *Analyseren in kwalitatief onderzoek* (3de ed.). Geraadpleegd van https://www.boomhogeronderwijs.nl/media/21/9789024425945_inkijkexemplaar_analyseren_in_kwalitatief_onderzoek.pdf
- Braun, V. & Clarke, V. (2012). Thematic analysis. In H. Cooper (Ed.), *APA handbook of research methods in psychology. Vol 2: Research designs: quantitative, qualitative, neuropsychological, and biological* (57-71). American Psychological Association.
- Britt, A., Kwakernaak, M., De Meere, F., Reches, L., Schell, I., De Wit, N., Rensen, P., Engbersen, R., De Zwart, O., Voorwinden, M. & Kok, L. (2022). *Leren, sturen en verantwoorden in de sociale basis*. Verweij-Jonker Instituut.
- Cain, A. C. (2007). *Social mobility of ethnic minorities in the Netherlands: The peculiarities of class and ethnicity*. Eburon.
- Clarkson, C., Scott, H. R., Hegarty, S., Souliou, E. Rupa Bhundia, R., Gnanapragasam, S., Docherty, M. J., Raine, R., Stevelink, S. A. M., Greenberg, N., Hotopf, M., Wessely, S., Madan, I., Rafferty A. M. & Lamb, D. (2022). Experiences of mental health and wellbeing support for NHS staff during the COVID-19 pandemic: a reflexive thematic analysis. *MedRxiv*. <https://doi.org/10.1101/2022.06.15.22276446>
- De Vries, S., Hopman-Rock, M., Bakker, I. & Hirasing, R. (2006). Determinants of drop out and non-participation in a lifestyle intervention for overweight and obese young adolescent girls. *Preventive Medicine*, 43(4), 311-314.
- Dingeman, W. & De Graaf, N. (2019). *Societal problems as public bads*. Routledge.
- Friedli, L. & Stearns, J. (2015). Positive affect as coercive strategy: Conditionality, activation and the role of psychology in UK government workfare programs. *Critical Public Health*, 25(1), 4-13. <http://dx.doi.org/10.1136/medhum-2014-010622>
- Gezond en Actief Leven Akkoord (2023). *Gemeenten en GGD'en, zorgverzekeraars en VWS zetten gezamenlijk in op een gezond en actief leven met een stevige sociale basis*. Geraadpleegd op 18 februari 2023, van <https://open.overheid.nl/documenten/ronle8e739b2e77bf92b7bfed78d4569ae4ecbce8dac/pdf>
- Graaf, A. & Van der Zouwen, J. (2018). Democracy in the smart city: A review of the literature on ICTs and citizens participation. *Information Policy*, 23(2), 143-162.

- Graffigna G., Barello S., Bonanomi A. & Lozza E. (2015). Measuring patient engagement: development and psychometric properties of the Patient Health Engagement (PHE) Scale. *Front Psychology*, 27(6), 274. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.00274>
- Greenhalgh, T., Jackson, C., Shaw, S. & Janamian, T. (2018). Achieving research impact through co-creation in community-based health services: Literature review and case study: achieving research impact through co-creation. *The Milbank Quarterly*, 96(2), 392-429. <https://doi.org/10.1111/1468-0009.12197>
- Hennink, M., Hutter, I., & Bailey, A. (2020). *Qualitative Research Methods* (2de ed.). SAGE Publications.
- Holt-Lunstad, J., Smith, T.B., Baker, M., Harris, T. & Stephenson, D. (2015). Loneliness and social isolation as risk factors for mortality: a meta-analytic review. *Perspectives on Psychological Science*, 10(2), 227-37. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1745691614568352>
- Holt-Lunstad, J., Smith, T.B. & Layton, J.B. (2010). Social relationships and mortality risk: a meta-analytic review. *Plos Medicine*, 7(7), 1-20. <https://web-s-ebSCOhost-com.proxy-ub.rug.nl/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=2&sid=ca1084d3-4a17-4272-9156-0a04fa390b07%40redis>
- Huber, M. (2011). How should we define health? *BMJ*, 343. <https://doi.org/10.1136/bmj.d4163>
- Huttunen, S., Ojanen, M., Ott, A. & Saarikoski, H. (2022) What about citizens? A literature review of citizen engagement in sustainability transitions research. *Energy Research & Social Science*, 91. <https://doi.org/10.1016/j.erss.2022.102714>
- Integraal Zorgakkoord. (2022). *Samen werken aan gezonde zorg*. Geraadpleegd op 17 maart 2023, van <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2022/09/16/integraal-zorgakkoord-samen-werken-aan-gezonde-zorg/integraal-zorg-akkoord.pdf>
- Kaniasty, K. & Norris, F. H. (2004). Social support in the aftermath of disasters, catastrophes and acts of terrorism: altruistic overwhelmed, uncertain, antagonistic, and patriotic communities. In B. H. Brehmer, & C. R. B. Joyce (Eds.), *Human performance and cognitive engineering in complex dynamic systems* (pp. 57-82). Elsevier.
- Kariono, K., Badaruddin, B., Sudarwati, L. & Mardiyah, A. (2021). Village Business Company's (VBC) development model as a channel for economic and social empowerment in Pulau Kampai Village, Pangkalan Susu District, Langkat Regency, North Sumatera Province, Indonesia. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 31(7), 813-827. <https://doi.org/10.1080/10911359.2020.1820416>
- Kerkhofs, M. & Tonkens, E. (2018). De sociale basis als breekijzer. Over de onbedoelde effecten van de participatiesamenleving. *Tijdschrift voor sociale vraagstukken*, 37(2), 46-60.
- Lang, T. & Rayner, G. (2012). *Ecological public health: Reshaping the conditions for good health*. Routledge.
- Lincoln, Y. S., Guba, E. G., & SAGE Publishing. (1985). *Naturalistic inquiry*. SAGE Publications.

- Lindenberg, S. M. (1996). Continuities in the theory of social production functions. In H. B. G. Ganzeboom & S. M. Lindenberg (Reds.), *Verklarende sociologie: opstellen voor Reinhard Wippler* (pp. 169–184). Amsterdam: Thela.
https://www.researchgate.net/publication/265155440_Continuities_in_the_theory_of_social_production_functions
- Lindenberg, S. (2013). Social rationality, self-regulation and well-being: The regulatory significance of needs, goals, and the self. In: R. Wittek, T. A. B. Snijders, and V. Nee(Eds.), *Handbook of Rational Choice Social Research*. Stanford: Stanford University Press, pp.72-112.
- Mackenbach, J. P. (2015). Het versterken van de sociale basis kan bijdragen aan het verminderen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen. *Tijdschrift voor Gezondheidswetenschappen*, 93(1), 3-5
- Marmot, M. (2015). *The health gap: The challenge of an unequal world*. Bloomsbury.
- Maslow, A. H. (1958). A dynamic Theory of Human Motivation. In Stacey, C. L. & DeMartino, M. (Eds.), *Understanding human motivation*. Howard Allen Publishers. 26-47. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1037/11305-004>
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) (2020). *Gezondheid breed op de agenda: landelijke nota gezondheidsbeleid 2020-2024*. Geraadpleegd op 14 maart, van <https://www.loketgezondleven.nl/documenten/landelijke-nota-gezondheidsbeleid-2020-2024>
- Moffitt, T. E., Arseneault, L., Belsky, D., Dickson, N., Hancox, R. J., Harrington, H., Houts, R., Poulton, R., Roberts, B., W., Ross, S., Sears, M. R., Murray Thomson, W. & Caspi, A. (2011). A gradient of childhood self-control predicts health, wealth and public safety. *Social Science*, 108(7), 2693-2698.
<https://www.pnas.org/doi/full/10.1073/pnas.1010076108>
- Movisie (2023, 12 juni). *Aan de slag met GALA? Maak gebruik van effectieve sociale interventies*. Geraadpleegd op 23 juni 2023, van <https://www.movisie.nl/artikel/aan-slag-gala-maak-gebruik-effectieve-sociale-interventies>
- Movisie. (2023). *Cijfers en de sociale basis*. Geraadpleegd op 14 maart 2023, van <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2023-03/Cijfers-en-de-sociale-basis.pdf>
- Movisie. (2018). *De sociale basis: terug van weggeweest*. Geraadpleegd op 14 februari 2023, van <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/publication-attachment/Startnotitie-De-sociale-basis-terug-van-weggeweest%20%5BMOV-13905518-1.0%5D.pdf>
- Movisie (2017). *GRIP&GLANS groeps cursus*. Geraadpleegd op 4 oktober 2022, van <https://www.movisie.nl/interventie/grip-glans-groeps-cursus>
- Movisie. (2021). *Het speelveld van bewonersinitiatieven: actieve bewoners, professionals en de lokale overheid*. Geraadpleegd op 18 maart 2023, van <https://www.movisie.nl/artikel/speelveld-bewonersinitiatieven-actieve-bewoners-professionals-lokale-overheid>

- Movisie. (2021). *Sterke beleidsinterventies, sterke sociale basis*. Geraadpleegd 18 februari 2023, van <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2021-05/Sterke-beleidsinterventies-sterke-sociale-basis-Movisie.pdf>
- National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. (2017). *Communities in action: Pathways to health equity*. National Academies Press.
- Nussbaum, M. C. (2011). *Creating capabilities: The human development approach*. Harvard University Press.
- Pharos. (2022). *Sociaaleconomische gezondheidsverschillen (SEGV)*. Geraadpleegd op 14 maart 2023, van [file:///C:/Users/brech/Downloads/factsheet-sociaaleconomische-gezondheidsverschillen-segv%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/brech/Downloads/factsheet-sociaaleconomische-gezondheidsverschillen-segv%20(1).pdf)
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: the collapse and revival of American community*. Simon and Schuster.
- Putnam, R. D. (1993). *Making Democracy Work: Civic traditions in modern Italy*. Princeton University Press.
- Raad van Volksgezondheid en Samenleving (RVS) (2020). *Gezondheidsverschillen voorbij; complexe ongelijkheid is een zaak van ons allemaal*. Geraadpleegd op 14 maart 2023, van <https://www.raadrvs.nl/documenten/publicaties/2020/10/03/gezondheidsverschillen-voorbij>
- Rifkin, J. (2014). *The Zero Marginal Cost Society: The internet of Things, the collaborative Commons and the Eclipse of Capitalism*. St. Martin's Press.
- Roose, H. & Meuleman, B. (2021). *Kennis maken: methodologie voor sociale wetenschappers*. Skribis.
- Schoenfeld, A. C., Meier, R. F. & Griffin, R. J. (1979). Constructing a social problem: The press and the environment. *Oxford University Press*, 27(1), 38-61. <https://doi.org/10.2307/800015>
- Shenton, A. K. (2004). Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. *Education for Information*, 22(2), 63–75. <https://doi.org/10.3233/efi-2004-22201>
- Simonofski, A., Asensio, E.S., De Smedt, J. & Snoeck, M. (2017). Citizen Participation in Smart Cities: Evaluation Framework Proposal. *19th Conference on Business Informatics (CBI)* (pp. 227-236). <https://ieeexplore.ieee.org/document/8010726>
- Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) (2015). *Sociale staat van Nederland 2015*. Geraadpleegd op 7 april, 2023, van [https://www.scp.nl/publicaties/monitors/2015/12/11/de-sociale-staat-van-nederland-2015#:~:text=In%20De%20sociale%20staat%20van%20Nederland%20\(SSN\)%20beschrijven%20we%20niet,vergelijking%20met%20andere%20Europese%20landen](https://www.scp.nl/publicaties/monitors/2015/12/11/de-sociale-staat-van-nederland-2015#:~:text=In%20De%20sociale%20staat%20van%20Nederland%20(SSN)%20beschrijven%20we%20niet,vergelijking%20met%20andere%20Europese%20landen)
- Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) (2021). *Sociale Staat van Nederland 2015*. Geraadpleegd op 7 april 2023, van <https://digitaal.scp.nl/ssn2020/>
- Steverink, N., Lindenberg, S. & Slaets, J. P. J. (2005). How to understand and improve older people's self-management of wellbeing. *European Journal of Ageing*, 2(4), 235–244. <https://doi.org/10.1007/s10433-005-0012-y>
- Steverink, N. (2016). *De kracht van sociale relaties: De invloed van sociale relaties op zelfmanagementvaardigheid, gezondheid en welbevinden*. Rijksuniversiteit Groningen.

- Steверink, N. (2009). Gelukkig en gezond ouder worden: welbevinden, hulpbronnen en zelfmanagementvaardigheden. *Tijdschrift voor Gerontologie en Geriatrie*, 40(6), 244– 252.
<https://doi.org/10.1007/bf03088518>
- Steверink, N. (2014). Successful development and ageing: Theory and intervention. In N. A. Pachana & K. Laidlaw (Reds.), *The Oxford Handbook of Clinical Geropsychology* (pp. 84–103). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199663170.013.028>
- Steверink, N. (2019). Trajectories of well-being in later life. In B. G. Knight (Red.), *The Oxford Encyclopedia of Psychology and Aging* (pp. 1–26). Oxford University Press.
<https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190236557.013.424>
- Uchino, B. N. (2006). Social support and health: A review of physiological processes potentially underlying links to disease outcomes. *Journal of Behavioral Medicine*, 29(4), 377-387.
<https://doi.org/10.1007/s10865-006-9056-5>
- United Nations Development Programme (UNDP). (1990). *Human Development Report 1990: concept and measurement of human development*. Geraadpleegd op 8 april 2023, van <https://hdr.undp.org/content/human-development-report-1990>
- Van de Lustgraaf, M. (2021). Natuurlijk, een netwerkcoach! *Movisie*. Geraadpleegd op 15 maart 2023, van <https://www.movisie.nl/interventie/natuurlijk-netwerkcoach>
- Van der Gaag, M. & Snijders, T. A. B. (2005). The resource generator: Social capital quantification with concrete items. *Social Networks*, 27(1), 1-29. <https://doi.org/10.1016/j.socnet.2004.10.001>
- Van der Maessen, L. J. & Walker, A. (Eds.). (2012). *Social quality: from theory to indicators* (vol. 6.). Policy Press.
- Van der Meer, T. G. L. A. & Verhoeven, I. (2016). *De sociaal-culturele tweedeling in Nederland*. Amsterdam University Press.
- Van Kampen, T. & Hurenkamp, M. (2016). De sociale basis van burgerschap. *Beleid en Maatschappij*, 43(1), 5-17.
- Van Oers, H. A., Schuit, A. J. & Van den Bosch, W. (2019). *De toekomst van de volksgezondheid in Nederland: een verkenning*. Bilthoven: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM).
- Verhaeghe, P. P. & Tampubolon, G. (2012). Individual social capital, neighborhood deprivation, and self-rated health in England. *Social Science & Medicine*, 75(2), 349-358.
<https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2012.02.057>
- Verharen, L., Heessels, M., Jansen, C. & Wolf, J. (2019). *Sociale kwaliteit voor een sterke sociale basis*. Geraadpleegd op 18 februari 2023, van <https://www.socialevraagstukken.nl/wp-content/uploads/Sociale-Kwaliteit-in-de-Sociale-Basis-.pdf>
- Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR). (2020). *Het betere werk*. Geraadpleegd op 7 april 2023, van <https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2020/01/15/het-betere-werk>

- Whitehead, M. (2017). The concepts and principles of equity and health. *International Journal of Health Services*, 47(4), 635-653. <https://doi.org/10.2190/986L-LHQ6-2VTE-YRRN>
- World Health Organization (WHO). (1978). *Declaration of Alma-Ata: international conference on primary health*. Geraadpleegd op 8 april 2023, van <https://www.who.int/teams/social-determinants-of-health/declaration-of-alma-ata#:~:text=International%20conference%20on%20primary%20health,goal%20of%20Health%20for%20All.>
- World Health Organization (WHO) (1948). *Preamble to the Constitution of the World Health Organization as adopted by the International Health Conference*. Geneve.
- World Health Organization (WHO). (2010). *Social determinants of health: The solid facts* (2nd ed.). Geraadpleegd op 7 april 2023, van https://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0005/98438/e81384.pdf
- Zorg voor beter. (2022). *Cijfers: vergrijzing en toenemende zorg*. Geraadpleegd op 7 april 2023, van <https://www.zorgvoorbeter.nl/veranderingen-langdurige-zorg/cijfers-vergrijzing>

Bijlage 1. Benaderingsbericht e-mail participanten

Beste (naam),

Mijn naam is Brechje de Vries en ik zit in mijn Masterjaar van Sociologie (route gezondheid, welzijn en zorg) aan de Rijksuniversiteit in Groningen. Op dit moment loop ik stage bij CMO STAMM in Groningen en na mijn stage zal ik mijn scriptie schrijven. Mijn scriptieonderwerp gaat over het versterken van de sociale basis van mensen en zal kwalitatief van aard zijn. De sociale basis van mensen wordt nog vaak benoemd als een containerbegrip, maar zou een positieve bijdrage kunnen leveren aan het gezond (samen)leven van iedereen in Nederland. Het is nog volop in ontwikkeling en het is daarbij belangrijk om samen te leren wat wel en niet werkt. Het doel van mijn onderzoek is om in kaart te brengen wat professionals, zoals beleidsmedewerkers onder het versterken van de sociale basis van mensen verstaan, wat de rol is van inwoners, zorgprofessionals en de overheid is, en wat de uitdagingen en beperkingen zijn bij het versterken van de sociale basis van mensen.

Hiervoor ben ik opzoek naar professionals die bekend zijn met de sociale basis en die ervoor openstaan om met mij in gesprek te gaan. Ik denk dat het voor mijn masterscriptie erg nuttig is om met u in gesprek te gaan over het versterken van de sociale basis. Staat u hiervoor open? En zou ik dan een (online) interview met u mogen inplannen ergens in april (bijvoorbeeld in week 16)? Het interview zal ongeveer 30-45 minuten duren. Mocht u meer informatie willen over het onderzoek, dan kunt u altijd contact met mij opnemen.

Ik hoor het graag!

Met vriendelijke groet,

Brechje de Vries

Stagiaire

// 06 514 253 81

Bijlage 2. Toestemmingsformulier

Toestemmingsformulier betreft het onderzoek: het vormgeven van het versterken van de sociale basis

1. Ik ben voldoende geïnformeerd over het onderzoek en ik kreeg de ruimte om vragen te stellen
2. Ik weet dat de deelname aan het onderzoek vrijwillig is. Daarbij weet ik dat ik ieder moment kan stoppen met de deelname aan het onderzoek of mag verzoeken om de data te verwijderen, zonder een reden te geven
3. Ik weet dat de verwerking van de data voor het onderzoek geheel anoniem is
4. Ik geef toestemming om een geluidsopname te maken van het interview
5. Ik weet dat de geluidsopnamen en de uitwerkingen van de interviews bewaard worden op een beveiligde server van de RUG, waar alleen de student en haar begeleider toegang toe hebben
6. Ik weet dat de geluidsopnamen en de data na afronding van het onderzoek vernietigd worden
7. Ik geef toestemming voor het gebruiken van de informatie die ik geef voor de afstudeerscriptie van Brechje de Vries
8. Ik geef toestemming voor het inzien van de uitwerking van de interviews voor de student en haar begeleiders van de Rijksuniversiteit Groningen
9. Ik geef akkoord om deel te nemen aan het onderzoek

Naam deelnemer:

Datum:

Handtekening deelnemer:

Bijlage 3. Interviewschema

Introductie:

Mijn naam is Brechje de Vries en ik doe de Master sociologie aan de Rijksuniversiteit in Groningen.

Op dit moment ben ik bezig met mijn scriptie. Ik doe onderzoek naar het vormgeven van het versterken van de sociale basis van mensen en ik focus mij daarbij op professionals, zoals beleidsmedewerkers en zorgprofessionals. Ik wil je alvast bedanken voor je medewerking aan dit onderzoek. Er valt nog veel winst te behalen in een sterke sociale basis, dus het is erg waardevol om samen te leren wat werkt en wat niet werkt.

Dit interview zal in het teken staan van jouw ervaringen met betrekking tot het versterken van de sociale basis van mensen. Ik heb daarbij een aantal topics opgesteld waar ik graag wat meer over zou willen weten, dit zijn: de betekenis van de sociale basis en het versterken van de sociale basis, de rol van inwoners, zorgprofessionals en de overheid, en de uitdagingen en beperkingen voor het versterken van de sociale basis.

Alles wat je mij vertelt zal anoniem blijven en ik zal vertrouwelijk met de informatie die je geeft omgaan. De informatie die je geeft zal ik gebruiken voor dit onderzoek en dat betekent dat alleen ik en mijn begeleider toegang hebben tot de informatie. De informatie wordt bewaard in een beveiligde omgeving van de universiteit en zodra mijn scriptie is afgerond, vernietig ik de informatie. Mocht je bepaalde antwoorden die je geeft terugnemen, dan mag je dat aangeven en zal ik dat deel niet meenemen in mijn uitwerkingen. Daarnaast mag je te allen tijde aangeven niet meer te willen deelnemen aan het onderzoek.

Tijdens het interview maak ik aantekeningen van interessante of belangrijke informatie, zo wordt het voor mij makkelijk om terug te kijken waar ik wellicht nog meer over wil weten. Is dat oke?

Vind je het goed dat ik het interview opneem (geen video), zodat ik het interview later kan terugluisteren?

Ik heb een toestemmingsformulier gestuurd, zou je deze willen ondertekenen? Dit betreft een toestemming voor het interview, de opname en het verwerken van de informatie.

Ik wil tot slot nog aangeven dat er geen foute of goede antwoorden zijn. Het gaat puur om jouw ervaringen.

Heb je nog vragen?

Dan start ik nu de opname. En dan wil ik nog een keer vragen of je het oke vindt dat ik het interview opneem?

Achtergrondinformatie:

Om te beginnen met het interview wil ik graag wat achtergrondinformatie weten, zodat ik een goed beeld heb van de diverse mensen die ik interview.

- Zou je mij wat willen vertellen over je functie?
- Wat voor studie heb je afgerond?
- In hoeverre ben je bekend met de sociale basis?

Topic 1. Betekenis

Dan gaan we nu naar het eerste topic. Dit betreft de betekenis van de sociale basis. Uit de literatuur blijkt dat de sociale basis ook wel wordt genoemd als een containerbegrip, wat versta jij onder de sociale basis?

Probes:

- Wat versta je onder:
  - De persoonlijke sociale basis?
Let op positieve gezondheid, hulpbronnen SPF, zelfmanagementvaardigheden
  - De gemeenschappelijke sociale basis?
Let op Capabilities benadering
  - De institutionele sociale basis?
- Daarbij had ik in de literatuur gelezen dat voor een sterke sociale basis een hoge mate van sociale kwaliteit van mensen in een buurt of wijk belangrijk is, wat roept sociale kwaliteit bij jou op?
  - Wat vind jij belangrijk voor een goede sociale kwaliteit van mensen in een buurt of wijk?
Let op sociaaleconomische zekerheid, sociale inclusie, sociale cohesie en sociale empowerment

Doorvragen

Samenvatting geven van wat er verteld is, klopt dit? Heb je nog aanvullingen?

Topic 2. Versterken van de sociale basis

Dan gaan we nu door naar het tweede topic: het versterken van de sociale basis. Wat betekent voor jou het versterken van de sociale basis?

Probes:

- Hoe kunnen de sferen versterkt worden:

- Persoonlijke sociale basis?
- Gemeenschappelijke sociale basis?
- Institutionele sociale basis?
- Hoe zou de sociale kwaliteit verhoogd kunnen worden?

Doorvragen

Samenvatting geven van wat er verteld is, klopt dit? Heb je nog aanvullingen?

Topic 3. De rol van verschillende actoren

Dan gaan we nu door naar het derde topic en dit gaat over de rol van verschillende actoren bij het versterken van de sociale basis. Kun je iets vertellen over wat jouw rol is bij het versterken van de sociale basis?

Probes:

- Wat is volgens jou de rol van de inwoner voor het versterken van de sociale basis?
- Wat is volgens jou de rol van professionals, zoals een welzijnscoach of een netwerkcoach voor het versterken van de sociale basis?
- Wat is volgens jou de rol van de overheid voor het versterken van de sociale basis?

Doorvragen

Samenvatting geven van wat er verteld is, klopt dit? Heb je nog aanvullingen?

Topic 4. Uitdagingen en beperkingen

Dan gaan we nu door naar het laatste topic en dat gaat over de uitdagingen en beperkingen met betrekking tot het versterken van de sociale basis. Kun je mij vertellen wat de uitdagingen zijn om een sterke sociale basis te creëren?

Probes:

- Beperkingen
- Wat zijn volgens jou belangrijke uitdagingen waar gefocust op moet worden om tot een sterke sociale basis te komen?

Doorvragen

Dit waren alle topics die ik tijdens het interview wou behandelen.

Samenvatting geven van wat er is verteld.

Heb je nog iets toe te voegen wat nog niet aan bod is geweest?

Mocht er op een later moment nog iets te binnen schieten wat je ook graag nog had willen vertellen dan kun je mij altijd mailen of bellen.

Zou ik ook met jou contact mogen opnemen als mij iets nog niet duidelijk is?

Zodra ik mijn scriptie heb afgerond zal ik deze naar je toesturen.

Dan wil ik je graag bedanken voor het delen van jouw ervaringen.

Bijlage 4. Codeboek

<i>Thema</i>	<i>Code</i>	<i>Type</i>	<i>Beschrijving</i>	<i>Voorbeeld uit de data</i>
Betekenis sociale basis	Betekenis	Inductief	De participant beschrijft wat de sociale basis van mensen volgens hem of haar betekent	"Dat hangt dus eigenlijk in het midden van iets helemaal niet definiëren en helemaal dood definiëren. Wij dachten vooral van ga nou vooral lokaal invullen van wat jullie onder de sociale basis verstaan, denk aan deze drie sferen en de samenhang tussen die drie sferen." - P10
	Definitie	Deductief	De participant bespreekt definities van de sociale basis van mensen	"Oh ja van Liesbeth Verharen de definitie gebruikt: 'het lokale netwerk van bewoners en informele en professionele organisaties die voorzieningen voor elkaar organiseren gericht op ontmoeting, onderwijs, gezondheid, cultuur en veiligheid.'" - P6
	Gemeenschappelijke sociale basis	Deductief	De participant benoemt aspecten van het individu en de gemeenschap in de sociale basis van mensen	"Dus dat een klein groepje hoort dan zeg maar bij je persoonlijke sociale basis en de gemeenschappelijke sociale basis is dus eigenlijk de kringen waarin je, je beweegt." - P2 "Dus de basis infrastructuur waar je als mens recht op zou moeten hebben, als een mensenrecht, het algemeen nut, het algemeen recht van inwoners om toegang tot te hebben." - P4 "Bijvoorbeeld omdat ze een buddy krijgen, bijvoorbeeld omdat ze bezoek krijgen van een vrijwilliger, bijvoorbeeld dat het belastingformulier wordt ingevuld." - P10 'Dus ze ontvangen een dienst vanuit de gemeenschappelijke sociale basis zou je kunnen zeggen of dat ze deelnemen aan die gemeenschappelijke sociale basis, doordat ze bijvoorbeeld lid worden van een vereniging, zelf een buddy zijn en dat helpt je ook in je persoonlijke ontwikkeling.'" - P10
	Institutionele sociale basis	Deductief	De participant benoemt het belang van toegankelijke instellingen en voorzieningen in de sociale basis, die individuen kunnen gebruiken wanneer dat nodig is	"Want een les van eh vrijwilligersinitiatieven en vrijwilligersdingen en bewonersinitiatieven is dat het heel fijn is, dat ze het allemaal heel zelf kunnen doen, maar dat het heel vaak ook zo is dat daar iets van professionele ondersteuning bij nodig is. Om de sociale basis vooruit te helpen." - P10 "Je hebt soms instituties nodig, wat er binnen de wijk gebeurt daar heb je soms ook instituties voor nodig om wat er binnen een wijk gebeurt op gang te houden." - P11

Groot begrip	Deductief	De participant benoemt dat de sociale basis van mensen en het versterken van de sociale basis van mensen een uitdagend begrip is, vanwege de brede en onduidelijke aard ervan	<p>“Dus dat het een ambtelijke kreet is. Mooi om te zeggen: we willen de sociale basis versterken, maar dat inhoudelijk die visie heel erg uiteenloopt. Dat de definitie of wat betekent het nou eigenlijk, dat niet iedereen daar eenzelfde beeld bij heeft en daardoor verzwakt het begrip ook wel een beetje.” - P3</p> <p>“Dan denken we dat we het een beetje over hetzelfde hebben, we gebruiken dezelfde taal, maar tegelijkertijd zijn we met elkaar niet scherp op wat we er precies onder verstaan.” - P10</p>
Meerwaarde sterke sociale basis	Inductief	De participant beschrijft de meerwaarde van een sterke sociale basis	<p>“Ja en ik ben er wel van overtuigd dat als de sociale basis niet sterk is, dat er dan veel meer gebruik gemaakt wordt van, nou ja geïndiceerde zorg of zorgverzekering of eh nou ja andere voorzieningen.” - P11</p>
Opvatting	Inductief	De participant beschrijft zijn eigen opvatting over wat de sociale basis van mensen inhoudt	<p>“Onder de sociale basis versta ik vooral de netwerken en de voorzieningen, waar inwoners toegang tot hebben, laagdrempelig om mee te kunnen doen aan de samenleving, zoals zij dat zelf willen.” - P4</p> <p>“Volgens mij is dat wel iets wat je wil in de sociale basis en volgens mij is de sociale basis ook dat het doel moet zijn het versterken van de sociale cohesie in een wijk.” - P11</p>
Persoonlijke sociale basis	Deductief	De participant benoemt aspecten van het individu en het eigen netwerk in de sociale basis van mensen	<p>“Uiteindelijk begint het altijd bij jezelf, dat is natuurlijk ook het stukje eigen kracht, wat wij heel erg graag willen bevorderen. Vooral eerst kijken naar wat kan je zelf en wat kan je met je netwerk eromheen, voordat je gaat kijken naar wat kunnen anderen voor mij regelen of wat kan een instantie voor mij eh oplossen.” - P9</p> <p>“Ik denk dat het moet gaan om welbevinden, welzijn en welvaart. Welbevinden en welzijn gaan over bestaanszekerheid, mensen moeten ook zelfstandig kunnen leven, dus ik denk ook altijd aan definities van positieve gezondheid, dus in mogelijkheden denken van wat iemand nog kan, moet iemand zelfstandig kunnen uitvoeren en kunnen doen.” - P11</p>
Samenredzaamheid	Inductief	De participant benoemt het belang van het vermogen om zichzelf te kunnen redden en anderen te helpen als onderdeel van de sociale basis van mensen	<p>“Ja, ja en dat gaat dan echt om het omzien naar elkaar en een praatje maken, maar ook een keer die boodschappen voor iemand doen als dat nodig is.” - P2</p> <p>“Niet iedereen hoeft hetzelfde te kunnen zeg maar om toch een rol te vervullen in de uitvoering van een nieuwe manier van gezamenlijkheid.” - P7</p>

<i>Sociale kwaliteit</i>	Urgentie	Inductief	De participant benoemt de urgentie van het versterken van de sociale basis van mensen	"Maar hij wordt nu weer heel erg urgent, omdat we natuurlijk te maken hebben met demografische trends zoals de vergrijzing of de dubbele vergrijzing, we worden ook nog ouder en moeten langer thuis blijven wonen, anders lopen die zorgkosten ontzettend uit de hand." - P4
	Algemeen	Inductief	De participant beschrijft zijn interpretatie van de sociale kwaliteit in een buurt of wijk	"Maar ik vind dat sociale kwaliteit in die zin ook vrij subjectief is. Niet iedereen zit erop te wachten of ja niet voor iedereen is het nodig." - P4 "Ja je zou sociale basis als een overkoepelende term kunnen zien of als een optelsom van de elementen van de sociale kwaliteit." - P7 "Het is van belang, ehm hoe zeg je dat? Dat je gevoed wordt in je eigen normen en waarden." - P9
	Maatwerk	Inductief	De participant benadrukt dat de sociale basis per persoon verschilt en dat mensen verschillende vormen of mate van hulp nodig hebben	"Sociale kwaliteit en je persoonlijke sociale basis, hoe micro het dan ook gaat, hoe meer het ook gaat verschillen he. Mensen hebben verschillende voorkeuren. Dus de kwaliteit gaat ook over maatwerk, dat je hulp kan bieden of ondersteuning kan bieden, die op dat moment zeg maar het beste bij de persoon past." - P3
	Sociaaleconomische zekerheid	Deductief	De participant beschrijft het belang van sociaaleconomische zekerheid van mensen voor een hoge mate van sociale kwaliteit in een buurt of wijk	"Een duurzame huisvesting, eh dat dat is denk ik al nummer één, als dat er al niet is dan wordt het wel heel lastig." - P1 "Die mensen zitten daar zo in de problemen als het gaat om zelfredzaam, financiële problemen, multi-problemen. Dat het moeilijk is vanuit die wijk om echt zelfstandig een goede wijk te zijn. Dat men ook niet meer door de eigen situatie heen kan kijken om iets voor een ander te betekenen en als iedereen heel hulbevangen is, dan is het heel lastig om dat samen te doen." - P11
	Sociale cohesie	Deductief	De participant beschrijft het belang van sociale cohesie van mensen voor een hoge mate van sociale kwaliteit in een buurt of wijk	"Kwaliteit van omgaan met elkaar en Noaberschap." - P5 "Dat daar de mogelijkheid is om te ontmoeten en te verbinden." - P9
	Sociale empowerment	Deductief	De participant beschrijft het belang van sociale empowerment van mensen voor een hoge mate van sociale kwaliteit in een buurt of wijk	"Zich kunnen ontplooiën, zich prettig voelen, zich thuis voelen, zichzelf kunnen ontwikkelen en mee kunnen doen aan de samenleving." - P1 "Mensen kunnen talenten ontwikkelen en mensen kunnen bij elkaar gebracht worden, zonder dat je elkaar heel goed kent." - P5

<i>Rollen</i>	Sociale inclusie	Deductief	De participant beschrijft het belang van sociale inclusie van mensen voor een hoge mate van sociale kwaliteit in een buurt of wijk	<p>"Je kan in een wijk niet thuiskomen als er geen huis is om thuis te komen, dus er moet iets zijn om thuis te komen." - P1</p> <p>"Dus hoeveel geld je hebt moet niet uitmaken of je beperkingen hebt, ja of nee, waar je woont zou niet uit moeten maken." - P4</p> <p>"Ook als er wat georganiseerd wordt dat je dan gewoon meedoet, omdat iemand dat organiseert en je laat blijken dat je het waardeert." - P8</p>
	Rol Inwoner	Deductief	De participant beschrijft de rol van inwoners in de sociale basis van mensen	<p>"Maar het gaat ook over de mensen om je heen. Hoe bereid ben je om daarbij te helpen?" - P2</p> <p>"Ja nou ik heb dus heel erg de opvatting van mensen hebben het recht om te zijn wie ze willen zijn." - P3</p> <p>"Een waardevolle of zinvolle dag invulling hebben." - P5</p>
	Rol overheid	Deductief	De participant beschrijft de rol van de overheid in de sociale basis van mensen	<p>"Die basale dingen, daarin heeft de overheid gewoon de afgelopen tien jaar, heeft er niet toe bijgedragen dat het voor veel mensen beter is geworden, dus ik denk dat dat wel gewoon het startpunt moet zijn." - P1</p> <p>"De overheid heeft daar natuurlijk wel een mooie rol in om dat te financieren, te ondersteunen en te faciliteren." - P1</p> <p>"Dat er in ieder geval mogelijkheden worden gecreëerd voor de mensen om elkaar te ontmoeten en om hulp te ontvangen mocht het nodig zijn." - P6</p>
	Rol zorgprofessionals	Deductief	De participant beschrijft de rol van zorgprofessionals in de sociale basis van mensen	<p>"Volgens mij helpt het als bekwame professionals aan het werk zijn, gewoon in de sociale werkelijkheid, buiten in het veld met het voortdurend in de positie brengen van mensen in het zelf te kunnen" - P7</p> <p>"Ja, ik denk dat zorgprofessionals altijd moeten kijken naar hoe kan ik de eigen kracht versterken van de inwoners of van die mensen." - P12</p>
<i>Het vormgeven van het versterken van de sociale basis</i>	Demedicalisering	Inductief	De participant wijst op het belang van demedicalisering, waarbij het vermijden van de medicalisering van problemen wordt benadrukt. Dit betekent dat een probleem niet als een	<p>"Maak het wat meer normaal en maak het bespreekbaar, in plaats van dat je het direct gaat medicaliseren." - P2</p> <p>"Praat er dan over met de mensen om je heen." - P2</p> <p>"Want ook heel veel vragen, zijn ook welzijn gerelateerd en niet precies medisch." - P9</p>

		medisch probleem moet worden beschouwd.	
Gemeenschappelijke sociale basis	Deductief	De participant benoemt verschillende aspecten binnen de gemeenschappelijke sociale basis die kunnen bijdragen aan het versterken van de sociale basis van mensen	"Maar dat je echt ondersteunend bent in datgene wat een wijk nodig heeft en dit zit hem echt in het versterken van de zelfredzaamheid. Het versterken van bestaanszekerheid, als je kijkt naar schuld en armoede dat je daar wat in doet en dat je wat doet in het inkomensgebeuren. Dat je wat doet in het verbinden van mensen, bijvoorbeeld in het organiseren van activiteiten waar mensen aan deel kunnen nemen." - P11
Institutionele sociale basis	Deductief	De participant benoemt verschillende aspecten binnen de institutionele sociale basis die kunnen bijdragen aan het versterken van de sociale basis van mensen	"Om die institutionele sociale basis van hoge kwaliteit is met goed opgeleide capabele professionals die in staat zijn om veranderingen teweeg te brengen, maar dat moet volgens mij ten dienste staan van individuen en collectieven van mensen die met elkaar iets voor elkaar krijgen zonder inbreng van of hooguit met ondersteuning van professionals." - P7
Normalisering	Inductief	De participant benadrukt het belang van het normaliseren van problemen, zodat mensen zich comfortabel voelen om hulp te vragen wanneer ze dit nodig hebben	"Dus hoe richt je zo'n institutionele sociale basis in, zodat het toegankelijke wordt en dat mensen zich prettig voelen en met een hulpvraag daarnaartoe willen komen, zodat het geen schaamte of barrières oplevert in ieder geval." - P3
Persoonlijke sociale basis	Deductief	De participant benoemt verschillende aspecten binnen de persoonlijke sociale basis die kunnen bijdragen aan het versterken van de sociale basis van mensen	"Meer mensen waarderen voor het voldoening halen uit naar elkaar omzien." - P12
Ruimtelijke ordening	Inductief	De participant benoemt dat bij het inrichten van initiatieven en voorzieningen rekening gehouden moet worden met specifieke aspecten van verschillende gebieden, zoals	"Hetzelfde geldt natuurlijk voor ruimtelijke ordening, hoe ontwerpen we steden en dorpen en wat zijn de voorzieningen op het platteland? Om daarover na te denken, van hoe richt je dat in, zodat die sociale verbindingen dan uiteindelijk ontstaan." - P2

		plattelandsgebieden en stedelijke gebieden	
<i>Uitdagingen</i>	Sociaal kapitaal	Inductief	<p>De participant benoemt het belang van sociaal kapitaal, dat verwijst naar de hulpmiddelen en bronnen die beschikbaar zijn voor mensen binnen een gemeenschap om de sociale basis vorm te geven</p> <p>“Dat het ook goed is om zo verschillende soorten contacten te hebben die ook buiten je netwerk liggen, dus dat je meer naar de soort bridging social capital gaat, die eigenlijk jou linken aan andere netwerken, waar andere vormen van informatie beschikbaar zijn, waardoor je in je leven je makkelijker en sneller doelen kan bereiken. Dus je komt bij nieuwe informatie bij nieuwe netwerken, waardoor je weer vooruitkomt in het leven en tegelijkertijd zijn er heel veel mensen die de bonding social capital belangrijk vinden. Mensen die dichtbij je staan en een vorm van zingeving kunnen bieden om de dag door te komen. Als je een schouder nodig hebt om op uit te huilen als er iets gebeurt, dat zijn ook wel belangrijke dingen.” - P3</p>
	Beperkingen	Inductief	<p>De participant benoemt een beperking bij het versterken van de sociale basis van mensen</p> <p>“Maar we hebben de afgelopen, ik denk 40/50 jaar enorm geïnvesteerd in het ontwikkelen van een verzorgingsstaat die in toenemende mate gericht is op individuele dienstverlening en hulpverlening.” - P7</p> <p>“De kans is dat je als professional te dicht of te veel wilt gaan doen en vergeet wat de inwoner wil. Je moet altijd in lijn blijven met de inwoners en het tempo van de inwoners daarin vooropstellen en niet het resultaat van een opdracht.” - P9</p>
	Financiering	Inductief	<p>De participant benoemt de uitdaging van de financiering voor de sociale basis van mensen vanuit de overheid</p> <p>“Dus dat vraagt om een verschuiving in de financieringsstromen die heel lastig is, want je kan niet zeggen van we stoppen met bepaalde operaties of weet ik veel wat, je zit op een punt dat je niet en, en kan doen, dus er zullen dingen ten koste gaan als je een sterke sociale basis wil en die afwegingen, het zijn trade-offs.” - P3</p>
	Gezondheidsverschillen	Deductief	<p>De participant benoemt het probleem van gezondheidsverschillen in de samenleving</p> <p>“Als het je op de een of andere manier lukt om plekken te organiseren, waar mensen met allerlei verschillende achtergronden of statuspositie elkaar ontmoeten en dat gesprek wat in goede banen te leiden, waar nodig, dan bestaat wel de kans dat mensen iets prettiger met elkaar samenleven, dat daar weer iets nieuws kan ontstaan, het lastige is dat je niet precies weet van tevoren waar het kan ontstaan.” - P7</p>

Individualisering	Inductief	De participant beschrijft dat de individualisering in de samenleving een belemmering vormt bij het versterken van de sociale basis van mensen	<p>“Wij zijn een hele individualistische samenleving geworden, dat het succes eigenlijk afhangt van het inkomen en hoe vaak je op vakantie gaat en hoe mooi je Instagrampagina is et cetera.” - P3</p> <p>“Ik denk wel dat er een cultuuromslag nodig is, omdat we wel vast gaan lopen in dit land als we het allemaal individueel, naar onszelf ons eigen leven mee bezig zijn.” - P8</p>
Interpretatie sociale basis	Deductief	De participant benoemt de uitdaging dat het lastig is om de sociale basis te interpreteren	<p>“Dat ligt er maar net aan wat de definitie van de sociale basis is.” - P5</p>
Mantelzorgers	Inductief	De participant benoemt het belang van mantelzorgers in de sociale basis van mensen	<p>“En hoe zorg je ervoor dat het voor die mantelzorg te doen is? Mantelzorgers staan onder druk, die hebben het gewoon zwaar en hebben het pittig en als we die kunnen helpen om die hun werk te kunnen laten doen, kunnen mensen langer zelfstandig werken en zijn die mantelzorgers prettiger in de natuurlijke zorgvraag waar het om gaat wordt ook langer geholpen.” - P5</p>
Participatiesamenleving	Inductief	De participant benoemt de manier waarop de samenleving op dit moment is ingericht en hoe dit invloed heeft op de sociale basis van mensen	<p>“Dus ik vind het idee van een participatiesamenleving, van iedereen moet meedoen enzovoort vind ik ook wel heel individualistisch ingericht zo van jij als persoon moet dit willen of moet dat kunnen en ik heb wel zo van men moet daar beschikbaarheid over kunnen hebben, het moet toegankelijk zijn voor mensen ongeacht van of ze er gebruik van willen maken zeg maar.” - P4</p> <p>“Ik denk dat dan onze economische ontwikkelingen in de wereld en in het land niet bijdragen aan het versterken van de sociale basis.” - P12</p>
Rol inwoner	Deductief	De participant benoemt de uitdagingen waarmee inwoners te maken krijgen bij het versterken van de sociale basis van mensen	<p>“Maar het lastige eraan is dat je kan niet de bewoners opdragen voor kom eens met een idee voor dit of dat, dat moet bottom up ontstaan.” - P3</p> <p>“Als we allemaal fulltime werken, dan is er geen ruimte meer om naar elkaar om te zien, dus als daar geen ruimte is, wordt er steeds meer beroep gedaan op die gemeenschappelijke sociale basis, dan hebben we meer vrijwilligers nodig, maar die vrijwilligers worden ook allemaal gestimuleerd om meer te werken, dat houdt ergens op.” - P12</p> <p>“Daar moet ook niet de illusie hebben dat wij alles zelf kunnen regelen in de stad.” - P11</p>

Rol overheid		De participant benoemt de uitdagingen waarmee de overheid te maken krijgt bij het versterken van de sociale basis van mensen	<p>“Maar dat je zichtbaar bent en toegankelijk bent, zodat inwoners ook weten van hoe kunnen we dat gaan ontwikkelen en in werkelijkheid brengen.” - P3</p> <p>“Hoe richt je eigenlijk een open ruimte in, dat mensen daar ook willen verblijven en dat er ook ontmoetingen plaatsvinden, zodat er ook iets ontstaat van sociaal kapitaal.” - P3</p>
Rol zorgprofessional	Deductief	De participant benoemt de uitdagingen waarmee zorgprofessionals te maken krijgen bij het versterken van de sociale basis van mensen	<p>“Volgens mij helpt het als professionals aan het werk zijn met het voortdurend in de positie brengen van mensen in het zelf te kunnen.” - P7</p> <p>“Dat vanuit die individuele ondersteuning, er wel verbindingen worden gemaakt met die sociale basis en dat is ook een professionele opdracht, dus het is ook weer niet zo dat, dat helemaal geïsoleerd is van elkaar.” - P10</p>
Ruimtelijke verschillen	Inductief	De participant benoemt dat er verschillen zijn tussen plattlandsgebieden en stedelijke gebieden als het gaat om het versterken van de sociale basis van mensen	<p>“Maar als je op het platteland woont waar om de haverklap alle dorpshuizen wegvallen of alle zwembaden worden gesloten, dan de afstanden zijn groter en als ook het ov wegvalt en mensen die kwetsbaar zijn en die niet gebruik kunnen maken van het ov, die zijn dan gevangen in een bepaald gebied waarin verschaling ontstaat, wil je dat met elkaar of wil je dat juist voorkomen? Daar zijn wel investeringen voor nodig.” - P4</p>
Samenwerking	Inductief	De participant benadrukt het belang van samenwerking tussen de inwoners, zorgprofessionals en de overheid voor het creëren van een sterke sociale basis van mensen	<p>“Maar dat je meer kijkt naar wat is er nou in zo’n wijk de uitdaging of de maatschappelijke opgave, ehm een absoluut een uitdaging om meer gebruik te maken van het potentieel van inwoners.” - P1</p> <p>“Dat iedereen vanuit zijn eigen functie kijkt van hoe kunnen we deze mensen samen helpen zeg maar.” - P8</p> <p>“Ja als je gezamenlijk vanuit dezelfde visie werken, dan heb je een breedbeeld ook van en naar de inwoners.” - P9</p>
Uitdaging gemeenschappelijke sociale basis	Deductief	De participant benoemt specifieke uitdagingen die kunnen voorkomen in de gemeenschappelijke sociale basis van mensen	<p>“Als je een beetje mensen hebt in een dorp die wat willen betekenen, ik denk dat je daar ook wel ver mee komt zeg maar.” - P8</p>

<i>Toekomstbeeld</i>	Uitdaging institutionele sociale basis	Deductief	De participant benoemt specifieke uitdagingen die kunnen voorkomen in de institutionele sociale basis van mensen	“Soms je ambities of de dingen die je moet regelen krijg je gewoon niet goed voor elkaar omdat er geen personeel is.” - P1
	Uitdaging persoonlijke sociale basis	Deductief	De participant benoemt specifieke uitdagingen die kunnen voorkomen in de persoonlijke sociale basis van mensen	“Dat is best wel ehm, je merkt best wel dat er best wel wat dingen worden georganiseerd, maar vaak de mensen die je wil hebben die blijven vaak thuis en dat is nog best wel lastig, maar ik denk zo’n sociaal netwerk moet je eigenlijk al best wel jong mee beginnen of vroeg mee beginnen, maar ik denk dat verenigingen of groepjes/clubjes, dat, dat best wel invloed heeft op je sociale netwerk, maar ook wel school en dat soort dingen, maar ook in sommige dorpen zijn geen scholen meer dat heeft ook best wel invloed op je sociale netwerk in je dorp weer bijvoorbeeld.” - P8
	Verschillende individuen	Inductief	De participant benoemt dat individuen verschillen in hun waarden en normen, en dat het een uitdaging is om iedereen tegemoet te komen binnen een sterke sociale basis van mensen	“Ik denk je moet die ruimtelijke te kunnen afstemmen, ik vind altijd je moet die omstandigheden scheppen zodat alle verschillende individuen kunnen doen wat ze willen, sociaal gezien, maar ik denk dus ruimtelijk eerst maar zien wat is daar nodig en wat is er nodig om die afgehaakte groepen, het vertrouwen terug te winnen.” - P3
	Ideeën	Inductief	De participant benoemt innovatieve benaderingen of frisse perspectieven voor het versterken van de sociale basis van mensen, zoals het betrekken van inwoners bij het versterken van de sociale basis van mensen	“Want op het moment dat je iets klaar hebt wat ons niet bevalt, of het nou mooi is of wel of niet gelukt is, dan gaan wij namelijk in discussie met gemeente om het feit dat wij niet betrokken zijn en om het feit dat we niet betrokken zijn vinden we van alles van de resultaten, als je mij deelgenoot maakt aan de voorkant van wat hier moet komen en ik mag meebeslissen en meebesluiten over de investeringen dan kan je, je als gemeente ook verantwoordelijk houden van als dit er staat, kan je als burger nooit zeggen ja vind ik niet mooi, vind ik niet goed, want immers ik ben aan de voorkant betrokken geweest.” - P11
	Interventies	Inductief	De participant benoemt interventiemogelijkheden die kunnen worden toegepast bij	“Welzijn op Recept daar voelt iemand zich, daar is iets mee, de huisarts signaleert dat en bij Welzijn op Recept moet dan iemand eerst naar de wijkteams, en die gaat dan een soort intake doen, zo van goh misschien is Welzijn op Recept wat voor je. Terwijl dat Kunst op Recept in Leiden in

		het versterken van de sociale basis van mensen	<p>ieder geval, ik weet niet of dat overal hetzelfde geregeld is hoor, maar in Leiden is het in ieder geval dat huisartsen direct meewerkten en direct doorverwezen naar Kunst op Recept.” - P6</p> <p>“In sommige buurten heb je bijvoorbeeld buurtkracht, dat zijn mensen die er voor anderen zijn, stel ik heb een vraag, ik kom bijvoorbeeld niet aan mijn tuin toe bij wijze van. Dan kan ik vragen of zij mij daarbij willen ondersteunen. Dan komt er iemand bij mij en die gaat in gesprek en dan kijkt diegene of er iemand is die mijn tuintje kan doen bij wijze van.” - P8</p>
Jongeren	Inductief	De participant benoemt de specifieke rol van jongeren in het versterken van de sociale basis van mensen	<p>“Ja en het gaat er ook om hoe je het insteekt en dat is ook wat ik bedoel met hoe wij vanuit die professionele basis werken, wij hebben ook jongerenwerk en jongerenwerk moet veel meer gericht worden op wat kunnen jongeren voor hun dorp doen en hoe kunnen we jongeren veel meer zelf actief maken in plaats van dat we in een activiteiten sfeer komen, zodat er maar heel wat te doen is in een dorp, daar gaat het niet om. Het gaat om dat wij jongeren helpen om hun dorp wat te gaan doen.” - P5</p> <p>“Aan de andere kant, je hoort ook wel weer veel dat bijvoorbeeld jeugd ook wel behoefte heeft aan iets doen na schooltijd.” - P8</p>
Kansen	Inductief	De participant benoemt de kansen en mogelijkheden voor de toekomst om een sterke sociale basis van mensen te creëren	<p>“De mensen die straks allemaal, de boomers zeg maar die straks met pensioen gaan om die enthousiast te maken om maatschappelijk iets te blijven doen, dus mensen worden wel ouder, maar ook in gezondere jaren, dus daar ligt ook wel een kans.” - P3</p>
Kennisvergroting	Inductief	De participant benoemt het belang van het vergroten van kennis en bewustzijn bij verschillende actoren, zoals inwoners, zorgprofessionals en de overheid, om een sterke sociale basis van mensen te creëren	<p>“Ook als je als vrijwilliger gekoppeld wordt aan iemand met dementie, dat je weet hoe mensen in elkaar zitten en wat het betekent en hoe je daarmee om kan gaan, zodat je daar niet angstig voor voelt om daarheen te gaan. Dat je weet wat je kan verwachten en hoe je daarmee om kan gaan.” - P5</p>
Maakbaarheid	Inductief	De participant beschrijft dat het wenselijk is dat de overheid zich	<p>“Dus we mogen wat meer terugduwen op het maakbaarheidsdenken over het onderwerp en als er dan wat te maken valt is het maar zeer de</p>

		losmaakt van het idee van maakbaarheid van de samenleving om een sterke sociale basis van mensen te creëren	vraag of het door professionals kan, daar mogen we echt wat meer op terugduwen, dus een volgende stap zou zijn eerst dat inzicht en ten tweede ook ruimte maken voor andere initiatieven en die ook een plek op tafel geven, een serieuze plek op tafel te geven, dus dat vind ik een serieuze uitdaging.” - P7
Vergrijzing	Inductief	De participant benoemt verschillende aspecten met betrekking tot de vergrijzing van de samenleving	“We worden met elkaar steeds ouder, dus er zijn ook mensen die met pensioen gaan en er zijn ook mensen die eh kijk, gelukkig zijn er steeds meer vitale ouderen, daar kun je ook gebruik van maken of nou ja gebruik van maken, het zou fijn zijn als ze dat zelf willen, dat die mogelijkheid er is, dat ze nog een bijdrage kunnen leveren.” - P4
Vervolgstappen	Inductief	De participant benoemt verschillende vervolgstappen die genomen kunnen worden om de sociale basis van mensen verder te versterken	“Het benutten van wat er is, eh dat zou je misschien ook versterken kunnen noemen.” - P1 “Alleen weet het elkaar lang niet altijd te vinden, ik denk dat daar nog veel winst in te behalen valt.” - P11 “Ja ik denk dat je altijd moet stimuleren van de goede dingen die er al zijn.” - P12
Vrijwilligerswerk	Inductief	De participant benadrukt het belang van vrijwilligerswerk als een waardevolle bijdrage aan het versterken van de sociale basis van mensen	“Probeer vrijwilligerswerk te regelen en zorg dat mensen ook vrijwilligerswerk willen blijven doen en dat dan ook koppelen met de hulpvraag. Dat is ook de basis, waar het niet eens om zorg gaat.” - P5